



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

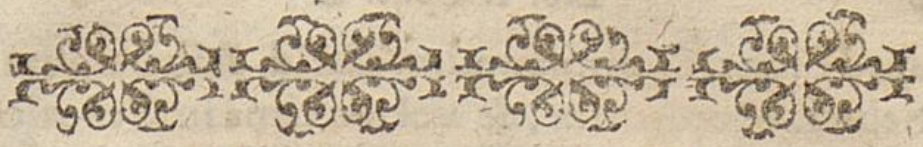
### **Ioannis Barzaei Herovm Helvetiorvm Epistolae**

**Barzaeus, Johannes**

**Fribvrgi Helvetiorvm, 1657**

Liber I. Exponit primarios Libertatis Helueticae Assertores.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-13014**



HEROVM  
HELVETIO-  
RVM

EPISTOLÆ.

LIBER PRIMVS.

De primarijs quibusdam Affer-  
toribus Helueticæ Libertatis.

EPISTOLÆ I.

ARGVMENTVM.

**I**MPERII Romani Principes cum in diu-  
turno illo Germaniæ interregno de Imperatoris  
nouï successione disiderent, maturo tandem suffragio  
Casarem dixere Heluetium, Rudolphum Comitem ab  
Habsburg, Heroem pietate in Superos & virtute  
bellicâ inter coæuos eminentem. Id quia Electoris  
Moguntini operâ potissimum euenit! Eidem Archi-  
presuli gratias agit Rudolphi Auunculus, Hartmannus  
Comes à Kyburg, inter celebres Heluetiæ Regulos,  
ac heroës & ipse illustris. Enarrat 1. hac Epistolâ  
egregiam Rudolphi Nepotis sui indolem, virtutesq;  
iam ante fastigium Imperiale ostensas; quas videre est  
apud

apud Franc. Guilimannum. Ægid. Albertinum.  
Sebast. Munsterum, & vel maximè in Genealogia  
Habsburg, Rmi Dominici Tschudj Abbat-  
tis Murenfis &c.

HARTMANNVS COMES A KYBURG,  
VVERNERO COMITI DE FALCKENSTEIN,

Archiepiscopo Moguntino, S. R. I. per  
Germaniam Archicancellario Principi  
Electori &c.

*De Domus Helueto-Habsburgiace majestate.*



ELVETICAS rumore nouo quæ  
perculit vrbes,  
Perculit & nostros, nuncia fama, lares.  
Candida Pegaseis hæc nuper vt appulit  
alis,  
Multorum ambiguam, fecit in aure fidẽ.  
Rumor erat bifidus, variq; in plebe fufurri,  
Fama tamẽ solus, tota, RODOLPHVS, erat.  
Fama Rodolphus erat, Vir gente Habsburgius, ortu  
Heluetus, illustris sanguine, stirpe Comes.  
Ægida cûi Pallas, clypeum Bellona Pelasgum,  
Alcides gladium, Mars dedit ipse sagum.  
Quem velut Helueticâ rediuuium in carne Metellum  
Castra inimica horrent, agmina amica stupent.  
Inclita quâ molleis ad Rhenum pampinat uas,  
Et Basilea suo claret amœna situ. (phus  
Magnanimus, nec Marte minor, quàm mente Rodol-  
Sparsa, in Rauriacis, castra locabat, agris:  
Iamq; sibi infensos sensit Basilea maniplos,  
Et durâ pressos obsidione focos.  
Cùm subito optatam Fama internuncia pacem,  
Et noua cum optatâ iubilâ pace, tulit.  
Ipsa deauratâ volitabat fulgida rallâ,  
Signabantq; imam talia verba stolam.

Roma.

Romano Imperio, tot jam labentibus annis.

Quod sine Rege fuit, quod sine lege fuit,  
Egregium jam lecta dedit Francfordia Regem,  
Imperij summis Vrbs habitata viris.

Palma *Habsburgiaco* cessit suprema *Rodolpho*;  
HELVETIO famulas dat modò Teuto manus. 4.

Ista peregrinæ fuerant volitantia famæ  
Symbola, inauratis symbola ducta notis.

Quæ simul ac Comitem penetrauit fama *Rodolphum*;  
Bellonæ clausas ocyùs esse seras,

Ferrea lethiferi compescere frena *Gradiui*,  
Et paci tutas, præcipit, esse vias.

Ipsè Numâ grauior, nihil istâ inflatus ab aurâ,  
Cæsareâ dignas spargere fronte faces.

Condere mucronem, canere inter castra *Receptum*;  
Classica, & hostiles soluere pace tubas.

Plauditur ergò nouo certatim Cæsari, & omnis  
Heluetiæ festum plebs iubet esse diem.

Parciùs ista quidem, nec tanto Principe dignus.  
De famâ memorat tam locuplete, stylus.

Sint Regi Regum meritarum encomia laudum.  
Regia qui tanto dat quoque sceptrà Viro.

At Tibi quis meritas. Elector ô inclite, grates?  
Quis referat curæ præmia digna tuæ?

Cetera namque meam postquam suggestit in aurem  
Fama, diserto istos addidit ore sonos.

Ille, *Moguntinam* qui gestat vertice mitram,  
Scuta gerens graphicâ nobilitata *Rotâ*;

Ille *Archipræsul*, cui dat de jure supremum,  
Electoralis sessio & ordo, gradum;

Indolem ad astra tui dum fert, *Hartmanne*, *Nepotis*,  
Actaq; conscriptos personat ante *Patres*;

Induperatorem communia vota *Rodolphum*,  
Ordo *Habsburgiacum* vult sibi quisque *Ducem*.

Illius auspicijs, hoc Præsule agente, repulsam  
Sceptri *Alphonsus* habet, sceptrà *Rodolpho* habet.

Quàm verè humanas diuina potentia fortes,  
A mari, ad extremum dirigit usque mare!

Ille opifex mundi, qui res hominumq; Deumq;que,

A

Dum

Dum cecidère, leuat; dum tumère, premit:  
 Dum quasi desertum, generoso Cæsare, regnum,  
 Dum Romam insigni vult stabilire basi:  
 Imperij fessos, qui ferret alacrius axes,  
 Impigrum ab Helueticis legit Atlanta jugis.  
 Ille potens animis, illi Mauortia virtus  
 Naturæ eximijs accumulata bonis:  
 Hic vel centoculo dum stat vigilantior Argo,  
 Commissum solitâ fulciet arte gregem:  
 Inter enim Heroës, quos fert Europa, supremum  
 Obtinuit, nullo non tribuente, locum.  
*Gratulor Imperio*, quod in vno eodèq; Rodolpho,  
 Agnoscit veterum cuncta talenta Ducum.  
 Fortuna Augusti, Pompeij gratia Magni.  
 Audax AEmathij mensque manusque Ducis;  
 Traiani pietas, & quicquid Roma decoris,  
 Armipotens quicquid laudis Achaia tulit;  
 Electo stabilem posuère in Cæsare sedem,  
 Firmabuntque istam facta & agenda fidem.  
 Quanta per Helueticos, per & acres quanta Tribocos  
 Sunt Habsburgiacâ, parva trophæa, manu!  
 Irruit aduersum quoties Rudolphus in hostem,  
 Aduerso toties victor ab hoste redit.  
 Olli semper idem pugnare ac vincere; ab ipso  
 Qui quasi victor adit, non nisi victus abit.  
 Utq; virum nôris, perpende insignia stirpis,  
 Signato inuenies congrua signa suo.  
 Explicat in medio sese imperterrita campo  
 Bellua, quæ fuluas spargit vtrinque jubas.  
 Ille timor nemorum, rex ille horrorque feratum,  
 Nescius iniecto vincula ferre iugo,  
 Impauidi stirpemque notat Geniumque magistri,  
 Et loquitur scuto, cui famuletur hero.  
 Talis in hostileis ruit ipse furitque phalangas.  
 Quzlis in obiectam bellua fulua feram,  
 Vsque adeò obnixus ferro non cedere, summo  
 Vertat ut ipse sibi, non superasse, probro.  
 Nulla fatigatum viderunt castra Rodolphum,  
 Nec Rhomphæa vllum, nec parit hasta, metum.

*Habsburgiaca stirpis eminentia.*

5

Actio siqua Viro superest generosior, addi  
Se sine supremam, non fuit ipse, manum.  
Indoleque heroâ per muros milite fractos  
Mauult, quàm patulas Urbis inire fores:  
Qualis ab Iliaco Cæsar prognatus Iulo  
Hinc obiit munus militis, inde ducis;  
Munia sic belli subit unum cuncta Rodolphus,  
Dux aciem verbo dirigit, ense præit.  
Consilijs Ithacus, dextrâ est Telamonius Ajax,  
Æacides animo, Iulius ipse sago:  
Qui domet infidos, erit hic tibi Scipio, Pænos:  
Qui reprimat Brennos, iste Camillus erit.  
Inde triumphalem dudum statuere quadrigam  
Numina, & emeritis laurea ferta comis.  
Atque ita decretos subit ipse, videtque triumphos,  
Sese in Cæsareo dum videt esse throno.  
*Gratulor Ordinibus*, quos tantâ ambage tuentur  
Inter Hyperboreas, Teutona regna, plagas.  
Hæc membra Imperij, clauum moderante Rodolpho,  
Cum verè Augustum sint habitura caput,  
Liberâ in antiquas poterunt emergere vires,  
Auxiliatricem Cæsare dante manum.  
Qui Constantini viguere ætate, migrabunt  
Rursus in optatos, ferrea sæcla, dies:  
Sentiet esse sibi Patronum Ecclesia, & inter  
Barbara, Tarpeiam proteget, arma, Petram.  
Carolus alter erit, nec regni in ouile rebelles,  
Admittet virtus tam generosa, lupos.  
Quanta Viro pietas! quanta est reuerentia Diuûm,  
Dum vocat æthereos in sua vota choros!  
Æquius haud alibi, sed nec venerantius ullum  
Numinis ingenium terra Alemanna capit.  
A Ioue principium solitus captare Rodolphus,  
Prima litat cælo munera, prima DEO.  
Quàm bene belligeræ juncta hic stat Libra Mineræ!  
Quàm bene fert sociam Palladis hasta Themim!  
Vincit Aristidem culturâ juris & æqui,  
Pompilium antestat relligione Numam.  
*Gratulor Heluetiæ*, quæ quanquam illustria belli

Fulmina, & egregios germinat alma viros:  
 Et Martis pullos, & dignas Hercule mentes.  
 Parta quibus magnum gloria pandit iter.  
 Ut tamen Imperium tam insigni fulsit Atlante,  
 Tanto etiam famam fulsit Atlante suam.  
 Eoo Phaëthon dum surget ab æquore, dumque  
 Hesperio fessos gurgite tinget equos;  
 Viuet honos, Virtusque animi, nomenque Rodolphi,  
 Fulget in Heluetico qui quasi Iaspis agro.  
 Viuet, ubi rubras Nabathæo, è litore gemmas  
 Vdus Erythreâ, colligit Afer, aquâ.  
 Quaque alios populos ipso sub cardine mundi.  
 Respicit hirsutis, Mænalis Vrfa, genis.  
 Dumque adeo clari fulgebit fama Rodolphi,  
 Quid nisi fama almæ fulgeat Heluetiæ?  
 Gratulor Habsburgo; Tuque alti ô gloria Rheni,  
 Perge Habsburgensem tollere ad astra Domum!  
 Ut tamen Habsburgo dignè quoque; gratuler, ecquis  
 Suffectura mihi Pindarus ora dabit?  
 Cecropias Regina sibi quæ vendicat arces,  
 Digna simul patrem Pallas habere Iouem.  
 Mella locuturis si affunderet Attica labris,  
 Aridaque Ambrosio tingeret ora fauo:  
 Arcem ego, Cecropias præituram laudibus arces,  
 Hac quoque venturos pangerem ab arce Duces.  
 Nam mihi si verâ prælusit imagine Morphæus,  
 Visaque signa ratam sunt habitura fidem;  
 Vincet Eryctæas, Habsburgi gloria laudes,  
 Vincit ut Euxinas aurifer Hermus aquas;  
 Lucifugisnî fortè ululis, te iudice, cedat  
 Accipiter reliquas palmifer inter aues.  
 Ardua quâ celsas Kyburgi Regia turres  
 Explicat, æthereo recta propinqua polo,  
 Nuper anhelanti curisque Hippocratem agentî  
 Fortè mihi lumen pressit vtrumque sopor:  
 Sparsitque in vinctos vix prima papauera sensus  
 Sole ipso medium jam superante diem.  
 Cùm noua luciduli species affulsit Ephebi,  
 (Asuperis missus quid nisi Ephebus erat?)

Vultus

Vultus Adonis erat, nitido frons æqua Smaragdo,  
Ardebant geminæ præ Phaëthonte genæ;  
Visus erat pulchris radiare micantiùs astris.  
Et superare tuas, fulue Pyrope, faces.  
Qualiscunque fuit, blandi velut aura susurri,  
Visus erat tales edere voce sonos.  
Maeste tuâ virtute Comes, quem clara Kyburgi  
Heluetiæ primis, æquat origo, viris.  
Vtilis est pietas, & magno turgida quæstu,  
Quæque sui immemores non finis esse Deos.  
Illa Tibi, illa tuis centuplum exercita fructum,  
Illa redundantes grata refundet opes.  
Læta tuo generi fulgebunt astra, regentque  
Fata tibi agnatam prosperiora domum.  
Vanaque ne Morpheï reputes hæc phasmata; magnis  
Turgescunt titulis hinc Soror, inde Nepos.  
Et licet ampla tuo sit laus ac fama Kyburgo,  
Habsburgi majus surget ab arce decus.  
Pergama Dardanio quæ quondam diruta bello.  
Pergama tantorum stirps & origo Ducum,  
Auspicijs jam læta novis melioreque fato  
Regiam in Habsburgi sunt habitura basi.  
Illam, Hartmanne, petram nec Laryssæus Achilles,  
Nec grauis armati machina sternet Equi.  
Ipsamet Odrysiò quæ fulguris instar ab Hæmo,  
Impia Christicolis inferet arma plagis,  
Erectura licet sit iniquas Thracia cristas,  
Non expugnandam sentiet esse Domum.  
Fulcra dabit Domui generosus prima Rodolphus:  
Hic basis, hic tanti culminis auctor erit.  
Illius auspicijs quondam caput inclita tollet  
Austria, perpetuos hinc habitura Duces.  
Crescet ô in quantos stirps hæc vnita triumphos!  
Quanta erit hinc Regum gloria! quanta Ducum!  
Mille Habsburgiacam cingent diademata gentem.  
Excedet numerum purpura, gaza fidem,  
Dardanius jactatur equus, qui carcere ventris  
Effudit tantos, tam locuplete, viros.  
Atque tot Heroës, & Achiuæ robora pubis;



Quid tamen ille merus, quid nisi fucus erat?  
 Nunc ut in Habsburgo reuirescunt ardua Troiæ  
 Pergama, Troianus sic reuirescit equus.  
 Ille triumphales utero producet Atridas,  
 Et fœtu Pyrros prosperiore novos.  
 Partus erit felix, sed partus ubique Leonum,  
 Nescius à primo degenerare gradu.  
 Hinc oritura suis, quæ exornent tempora ramis,  
 Crescet in Austriaco plurima laurus agro.  
 Plurima laurus erit, lauroque inserta virenti;  
 Cinget Regales, plurima mitra, comas.  
 Tessera stirpis erunt, diademata, sceptræ, coronæ,  
 Et fisci stabiles diuitioris opes.  
 Gloria stirpis erunt Alberti, Caroli, Othones,  
 Maxime cum Natis-AEmiliane tuis:  
 Cumque Sigismundis, & VVilhelmi & Leopoldi,  
 Vix habituri alios Marte, togæ pares:  
 Et tot Fernandi, Friderici, totque Philippi;  
 Nomina proh quantis annumeranda Viris!  
 Carolus hos inter, quantumuis Quintus, habebit  
 A totâ primum posteritate gradum:  
 Quique Secundus erit Fernandus nomine; bello,  
 Hoste triumphato, Prole, Secundus erit.  
 Illorum nomen populis fatale regendis,  
 Oceani extremos tendet ad vique sinus.  
 Austria Pannonijs, adiuncta Bohemia Quadis,  
 Tuque metallifero Dalmata note solo;  
 Stiriaque & sæuis annexa Croatia Sclauis,  
 Tecto sagumque amplæ, Marcomanumque plagæ,  
 Vtraque Danubij parebit, & vtraque Rheni  
 Ripa, dabitque suas Ister & Oenus aquas.  
 Et tamen extendens tam vastis brachia terris,  
 Non capiet tantum Teutonis ora genus,  
 Regia Parthenope, simul & Trinacria Zancle,  
 Quidquid & è Siculis prospicit AEtna jugis;  
 Cantaber & Calaber, Tartessus & alta Saguntus,  
 Subijciet pronas officiosa manus.  
 Proferet Hesperiam, sua, trans, insignia, Calpen,  
 Quâ sua Marmoricus cærule claudit Atlas.

Vique

Vsque adeò extremos dominabitur inter Iberos,  
Dictura aurifero jura suprema Tago.  
Herculeæ nec limes erunt, nec meta, columnæ,  
Quæret in Eois vltima Bactra fretis:  
Quæret in orbe nouum superatis Gadibus Orbem,  
Atque inibi partas vix numerabit opes.  
Sceptra per Antæcos, per & Afros tollet & Indos,  
Per, quæ Aurora suis, regna, colorat equis.  
Iura dabit, quacunque suas fert Mexica gazas,  
Quâ venit è rubro concha Erycina salo;  
Quæque Europæis modò sunt incognita terris,  
Coget regna suo plura subesse jugo.  
Hactenus aligeri prælaga oracula, quorum  
Pars bona Lethæas jam penetrauit aquas,  
Obstupui, fugitque sopor, vatemque requirens,  
Conspicor ante oculos nil nisi inane meos.  
Quæ tacitâ perplexus ego dum mente reuoluo,  
Pensito virtutes dumque, Rodolphe, tuas:  
Verè, inquam, superis fulsit mihi visus ab astris  
Morpheus, & veri vox fuit ista DEI.  
Albus erat certè, nec candidiore putârim  
Lumine Dictynnâ posse micare nouam.  
Hæc Tibi dum, Princeps, meditatis exaro verbis,  
Quid nisi diuinam commemorabo manum?  
Rex ille astripotens, varijs qui temperat horis  
Et terram, & vasti stagna profunda freti;  
Qui Regum mitras, qui dirigit orbis habenas,  
Sidere qui cælum, qui replet imbri solum:  
Qui lummas animi, qui dignas Cæsare dotes  
Tam forti voluit participare Viro:  
Heluetico qui sceptrâ dedit suprema Rodolpho,  
Nec prius ambitum vexit ad Imperium:  
Ad placitum firmare potest hæc omnia nutum,  
Quo regit humanæ lubrica fata rotæ.  
Ille sibi exhibitum milleno munere cultum,  
Seruitijque omnem pensat ab axe, vicem.  
Nam plura vt taceam, mihi visi oracula Ephebi,  
Quæ penè exciderant, hæc quoque verba dabant.  
Næ tuus ille Nepos, panis velamine tectum,

Dum coluit tanto nuper honore, DEVM;  
 Dum Comes, augustæ, per patria rura Synaxi  
 Obuius, in medio flectere genûa luto,  
 Ingentiq̃ fide Numen cæleste professus,  
 Cernuus ardentem tollere ad astra preces;  
 Insuper & Myrtam, Venerabile pignus habentem,  
 Insignire suo non dubitauit equo: b.  
 Quanquam bisseus jam transijt annus, ab istâ  
 Hauriet æternum relligione lucrum.  
 Ergo vel ex isto poterunt exurgere centro,  
 Cæsareo clari scepro & honore Viri.  
 Armiger ipse Iouis, magni si Cæsaris ales,  
 Chaonis imbellem gignere nescit auem:  
 Magnanimas, nec frena pati, nec vincula gnaras,  
 Si constet, Leporem non generare, Leas;  
 Quale per hanc Aquilam, per & istum, ô quale Leonem  
 Exoriturum Orbi, credimus esse, genus:  
 Imperij fasces fore ab istac stirpe regendos,  
 Plurima plus certam dant mihi signa fidem.

- A. Anno Christi. 1273. Mense Septembri postquam Imperium Rom.  
 XXIII. annis Imperatore fuit destitutum.  
 B. Historiam hanc obiter hic insinuatam lege apud Guillimanum  
 in Habshurg. l. 6. c. 4. & Aegid. Albertinum.

## II.

## ARGUMENTVM.

**T**rium Heluetiæ Pagorum & regionum  
 Vranie, Suitie, & Vnderoaldie Libertatem  
 iam ab antiquo partam, atq; à nonnullis Cæsaribus  
 stabilitam amantissimus patriæ suæ Rudolphus Habs-  
 burgius auctoritate Imperatoriâ confirmat Anno Chri-  
 sti, 1291. Imperij XVIII. Idemq; Vdalricum Mo-  
 nasterij Einsidlensis Abbatem XVIII. S. R. I. Prin-  
 cipem, motu proprio, designat; Eiusq; successores  
 xniuersos Collegio Principum aggregandos, gratiosis-  
 simè

*Simè decernit, Anno 1274. Imperij anno primo. De quibus videri potest Franc. Guillim. rerum Helueticar. l. 2. Munsterus l. 3. Annales Eremitani R. P. Christophori Hartmanni in Abbate Vdalrico II. &c.*

**R**YDOLPHVS COMES AB HABSBURG,  
Romanorum Imperator semper  
Augustus.

**Conditionis Liberæ Viris Vranix, Suitij,  
Vndervaldix.**

*De ejusdem populi privilegij, ac dignitate  
Monasterij Einsidlensis.*

**P**onite corde metum. Quam Lydo creditis auro,  
Quam Troix gazis, ac Persidis ære priorem,  
LIBERA CONDITIO, quætanquam tessera verstræ  
Propria telluri, tot fluctus inter & undas.

Cæsaris augustâ stabiliri poscit ab aulâ;  
Cæsareâ nullam patietur ab aure repulsam.  
Augent, non minuunt indulta ultroneæ Reges.

Martia, & in crebris virtus exercita bellis,  
Integritasq; sacro, candorq; fauorq; laborq;  
Præstitus Imperio, specioso nomine vestros  
Si decoravit auos: si fortem imitata Graduum  
Pectora, ab occasu super ipsum Hyperionis Ortum  
Cognita, ad eximia donanda encomia famæ,  
Mundi supremis stimulum tribuere Monarchis:  
Heluetici durate Viri: concessa perennem,  
Ex parte Augusti, seruabunt jura vigorem.  
Verba etenim Regum sunt sacramenta, nec ullos  
Principibus consueta fouent diplomata fucos.

Teutoniæ comperta manent illustra trinim  
Prælia Pagorum: quæque ipsis gratia magno  
Fluxit ab imperio; Nobis, quos cura Tonantis  
Ad regni primum iussit considerare clauum.  
Secura asseritur: fixasque, ratasque tenemus,

A quocunq̄ue prius decretas Cæsare, leges.  
 Gratificaturi vestris nunc ergo petitis,  
 Vos ultrò eximiam seruili à nomine gentem  
 Dicimus: ac partum cum LIBERTATE decorem,  
 Authorata inter cimelia vestra probamus.  
 Membra sub Aufoniâ, sed non ingrata, coronâ  
 Viuite: Cæsareas, quocunq̄ue sub hoste volantes  
 ( Quod memori exemplo vestros fecisse priores,  
 Conscripti perhibent, monumento perpete, fasti. )  
 Propugnate Aquilas: vestigia fortia Patrum  
 Ingenito prensate gradu: pariliq̄ue deinceps  
 Indole Germani pretium defendite sceptri

Gratia nulla perit. Virtus sibi viuuda merces,  
 Ipsa sibi pretium est: Stygias nec fertur ad umbras,  
 Nec moritura cauo Lethes sorbetur hiatu.  
 Floret, & obscuræ nusquam subjecta repulsæ,  
 Indelibatam seruat post funera famam.

Vos quoq; quos virtus, ac grandis adorea Martis,  
 Dudum Pierio dignos statuere cothurno,  
 Lubrica Lethææ glacies non occulet undæ.  
 Pyramides Pharias, Rhodiosq̄ue ætate colossos  
 Inclita magnanimùm præcellit fama virorum.

Iura igitur Patriæ, virtutibus empta paternis  
 Nos firma astruimus. Magni vos cura fouebit  
 Imperi, & vt fidos tutabitur vsque clientes.  
 Liber erit iudex, patrium quicunque tribunal  
 Ambiet: ac vestri, titulo quocunque, coloni  
 Sub seruili vllam non dicent iudice causam.

Nec quippe ignaris operæ tam læpe locatæ  
 Esse licet Nobis; manet altrâ mente repostus  
 Heluetiorum animus, flagranteq̄ue Marte probatum  
 Crebrius obsequium. Membranis credita viuunt,  
 Cæsareæ quæcunque olim sunt facta Coronæ  
 Auxilia, & stabiles in sceptrâ Alemanna fauores.  
 Cimmerijs nec verò jacent sopita tenebris  
 Bella, per Alpinas iterumq̄ue iterumq̄ue cohortes  
 Flumineâ bellata manu, decorataq̄ue pulchris  
 Laureâ, victori pignus solenne, trophæis.  
 Fixa hærent animo trabeati cella Quirini

Mania,

Mænia, vestrorum quondam virtute parentum  
 Intrepidis asserta armis, totâque repulsi  
 Hesperia Mauri: manet, æternumque manebit  
 Helueticum, cui fama parens tam viuida, nomen.  
 Sic verò exorfos, quid Nos tam prisca morantur  
 Tempora? Materies stat ab isto vberima sæclo.  
 Prælia, Romuleam cum necdum fronte tiam  
 Sortiti essemus, viderunt plurima vestræ,  
 A Nobis agitata, plagæ: cinxere petitum  
 Undique telorum genera impetuosa Rodolphum,  
 Alsatæ & Heluetij, Rhætique ac Rauraci, eodem  
 Impulsi stimulo (quod vos meministis & ipsi)  
 Conciuere suas in viscera nostra sarissas.  
 Curia Rhætorum, Sanctique-potentia Galli,  
 Et quæ cornigerum culturâ diuite Rhenum  
 Nobilitant, Basilea ingens confusaque gazis  
 Argentina suis, vno in nos tempore structas  
 In medium duxere acies: fors nostra ferocem,  
 Omnigenis experta fuit de finibus hostem.  
 Toggenburgi acres, Lauffenburgæque, simulque  
 Hombergæ Comites, ac Tauffensteinia nostrum  
 Arma petierunt jugulum: multi que cruentâ  
 Reguli in Heluetiâ, Bellonæ ardoribus vsti,  
 Inuidiâ fœtum simul excussere calorem.  
 Creuit in aduersis virtus, & crebrior hostis.  
 Fortunæ ac nostro dedit incrementa decori.  
 Propositam nec quippe semel concessit arenam  
 Perditus, & raros meruit pugnando triumphos,  
 Laurea belligero cessit repetita Rodolpho. a.

Hæc dum Cæsareus placito sermone character  
 Commemorat palmasque, refert, quas magnus Olympi,  
 Quondam Habsburgiacis opifex impertijt armis;  
 Vnâ etiam fas est vestratem extendere famam.  
 Agminibus nostris vbi se, pro tempore, vestri  
 Iunxerunt cunei: belli feruente tumultu,  
 Non expugnandis hostem inuasere lacertis.  
 Qualis in Argolicas efferbuit ira phalanges  
 Hectoris Iliaci, cum vel præ manibus acrem  
 Stare Neoptolemum, vel Martem accendere sæuos

Audiuit Dolopes: Non illum ferrea Thracum,  
 Myrmidonumè manus, non belli fulmen Achiui  
 Terruit AEacides: sed nec clamorosus amatæ  
 Impetus Andromachæ, certique præambula fati  
 Signa, à propositâ poterant auertere pugnâ.  
 Irruit in medios, ceu fulminis ala, Pelasgos.  
 Sic, vbi vocalis præsentem buccina Martem  
 Rettulit, & rauco crepuère Habsburgia cantu  
 Classica; præcipientes sensère hostilia castra  
 Hæctoras Helueticos, quos vel vicina iubebat  
 Suintia, vel sumptis Siluania & Vria signis  
 Egredi, & armigero ferre adiumenta Rodolpho.  
 Sensère, at miserâ demum sensère ruinâ. (tos,  
 Habsburgo-Helueticos superari haud posse lacer-  
 Aggrediendi omnes; (laudanda superbia) primum  
 Certatim petière locum; nec tergore quisquam,  
 Pectore sed forti dextrâque innotuit hosti.  
 Victrices adeo, quas Nobis sæpe secundi  
 Concessère Dij tam fausto fidere palmas.  
 Quandoquidem vestræ quoq; promovère cateruz;  
 Ne dubitate Viri, Virtus exercita Reges  
 Esse iubet memores. Dona Imperialia vestros  
 Ecce manent populos: Libertas aurea tantæ  
 Debita virtuti, vestræ stat propria genti.

Ista quidem ternis vdim spectantibus Austrum  
 Heluetiæ Pagis, nulli violanda deinceps  
 Tradimus, ac nostro firmamus jura Sigillo:

Acta rei series, cum Nos ageremus ad ipsas  
 Argoiæ Baias, vitreâ quâ Limagus undâ  
 Badenæ accliuem cursim præterluit Urbem. b.

Hæc voto populi Nunc ad confinia vobis  
 Atria, Cæsarei fiet reflexio verbi.

Inclitus ille locus, quem Suintia vestra supinis  
 Prospicitè cliuis; cui multâ pinifer umbrâ  
 Lucus, & obscuræ penetralia inhospita siluæ,  
 Nomen ab antiquo dederant: jam verò coruscis  
 Conspicuis radijs, quanquam vel Theffala Tempe,  
 Cultaque Pæstani præeat violaria Prati,  
 Seruat ab umbrosâ memorabile nomen Eremo.

Illa,

Illa, Marianâ celebris reuerentiâ, EREMVS,  
 Illa DEO sacrata ædes, domus ista stupendis  
 Inclita portentis; cæloque proinde soloque,  
 Cælique Aligeris iucunda, soli que colonis:  
 Quæ tulit ætheræo majorem à Numine lucem,  
 Promeret Ausonio majorem à Cæsare dotem:  
 Nonne etenim Domus hæc (Vos inter viscera dictæ  
 Progenitos terræ, luci que loci que peritos  
 Alloquimur testes) Nonne hæc est illa supremo  
 Aula adamata DEO, quam maximus ille Sacerdos  
 Ordine Melchisedech, cæli stillantis oliuô  
 Vinctus, inauditâ terrarum ab origine pompâ,  
 Tot Superûm famulante globo, summiq; Senatus  
 Agmine, & aligeris cinctus, sacrauit Ephebis?  
 Illa DEO tam chara domus, nulli que secundus  
 Sub roseo Titane locus, cui Lucifer ipse  
 Nunquam deficiens, verum de Lumine Lumen,  
 Deque DEO sacer ipse DEVS, Matrisque Patrisque  
 Augendo decori; terræ que hominum que saluti  
 Immortalem ultro voluit conferre decorem:  
 Congrua nonne etiam famæ monumenta, suo que  
 Gratificabundum decori mereatur honorem?  
 Terribilem reuera AEdem, nimium que beatas  
 Hospitio cælesti aras; quas liuidus orci  
 Rector, & insultans Erebeis curia laruis,  
 Inuidiam confessa, fugit: quas ætheris alti  
 Auctor, & è pulchro distillans gratia cælo  
 Incolit, ac miris per continuata patris  
 Secula prodigijs, totum velut erudit orbem,  
 Præ reliquis hanc esse Domum, quâ maximus aulae  
 Arbiter ætheræ Superûm cimelia, & amplas  
 Dispensare velit gazas: Vbi vota preces que  
 Supplicis, intentas supremi Numinis aures  
 Atque oculos Domini magis experiantur apertos.

Nota Orbi loquimur. Dictorum adducere testes  
 Possumus hæc aures, quin & producere nostros  
 Possumus ipsi oculos, quàm sit deuotio dicti  
 Feruida Cænobij: quàm turba illustret eundem  
 Relligiosa locum: quantis (seu Phæbus anhelos

Pro-



Prouebat altus equos; seu cœli frigida clausura  
 Occulat umbrâ diem, croceisdum lutea bigis  
 Ezelij summas necdum Tithonia pinnas  
 Attigit, & nulli rupere silentia galli)  
 Nouimus, & rerum docet experientia, quantis  
 Inde à constructi primò fundamine templi,  
 Sacra inibi plebes mercetur sidera votis.  
 Ordine dispositas pulchro corrente per horas.

Si trahitur gemmâ solidum magnetide ferrum,  
 Si sua quemque trahit, genio inclinante, Voluptas:  
 Nos quoque (concepto quis succensebit amori?)  
 Nos auctoratum Christo Archipræsule fanum,  
 Nos facies tam augusta loci, tam mira Sacelli  
 Traxit Maiestas. Nos vestræ affinis *Eremus*  
 Allexit Patriæ: Nos illa hominumque Deumque  
 Ambrosiam superans, & Hymetti mella Voluptas,  
 Numinis alma Parens: quam cum diuina replêset  
 Gratia, prodigium prius admirabile mundi,  
 Inde triumphantum facta est Regina chororum.  
 Et quem non traheret tam prodigiosus Eremi  
 Hortus, vbi Elysiâs tam suauis germine mulcet  
 Aurâ beata rosas? Vbi regia Nympha venustis  
 Lilia fert calathis? Vbi diæ gratia Floræ  
 Tam miram Clytien, semperque virentis Acanthi  
 Proponens vultum, contritis mentibus omnem  
 Explicat, è gremio Iessæ Virginis, Hyblam.

Ampla sit, ac miris Germania nostra sacellis  
 Fulgeat: illustres benedictæ Virginis ædes  
 Gallia commemoret; septemque immensâ Trionum  
 Climata, magnificas structurâ qualibet aras  
 Orbi proponant: sacro Marialis *Eremus*  
 Cuncta præit pretio. Nec habet Domus ista secundâ,  
 Nec tam præsentis alibi est cognoscere Diuos.

Nouimus, hæc Clitie quantos jam attraxerit olim  
 Et quàm sublimi generatos stemmate alumnos;  
 Seu Burgundionum lubeat de sanguine Regum  
 Dicere Bennones: seu quos Alemanna serenos  
 Protulit ora Duces, Eberhardosque, nouoque  
 Nomine Thietlandos: seu flauî in margine ponti.

Quâ

Quâ Neptunicolis sua prostant regna Brittannis,  
 Gregorios thalamis itidem regalibus ortos.  
 Illis quot Comites? quot gente domoque Barones?  
 Quantaque successit melioris copia stirpis?  
 Pastorale pedum, veneranda insignia mitræ,  
 Usque ad præsentès hodierni Antistitis annos,  
 Non nisi ad exortas generoso semine dextras,  
 Non nisi ad illustres posuere habitacula frontes.  
 Nobilitas, quam nostra creat Germania, quamque  
 Pænè, infinitis, & Rhætica & Helueta tellus,  
 Educat in Castris, quam denso examine, opimos  
 Indignata focos, istas confugit ad aras!  
 Copia quanta Virum, mota isthoc flamine, Ipretis  
 Sæcli lauitijs, aulasque exosa paternas,  
 Semita quò sese tandem securior hortos  
 Ferret ad Empyreos, tam abstrusam intrauit Eremum!

Præcessorum igitur vestigiâ sponte secuti  
 Cæsarum vt illustrem studijs regalibus AEdem  
 Deuinciremus, firmissima pondera priscis  
 Sanximus indultis: mitraque pedoque verendum  
 Illic Abbatem, Fratresque, Patresque locumque  
 Tot titulus celebrem, nostri veneranda potestas  
 Proteget Imperij: feruorque, animusque, manusque  
 Virtusque, ac constans popularis cura Rodolphi,  
 Numine propitio, dum spiritus hos reget artus.  
 Muniet, & fidis exinde tuebituralis.

Spiritus Augustos qui quondam traxit Othones,  
 Vnâque Henricos, Conrados, Lothariosque, d.  
 Cum reliquis, quos prima loci primordia largos  
 Dicunt Patronos; stimulo Nos prorsus eodem  
 Excitat, & titulis animum maioribus addit.  
 Inde rei pretium, regnique Alemanniæ honorem  
 Esse rati, magnâ si effulgeat ille cateruâ  
 Principum, in Imperij quem forsque; DEVSque; supremo  
 Constituît solio: Nos hujus & AEdis & Aræ  
 Permoti omnigenâ, quæ peruolat æthera, famâ,  
 Cænobiarcham ipsum, qui nunc florentis Eremi  
 Temperat oblatos, pulchro moderamine, fasces,  
 Iussimus ad solitam noua nouina ferre tiaram.

Iussi-

Iussimus VLRICVM genuino Principum in albo  
 Ferre gradum; dicique sacro, stabilemque manere  
 PRINCIPEM in Imperio. Generosus Præfulis ortus,  
 Rara loci facies, lux prodigiosa Sacelli,  
 Fratrum illustre genus; MEINRADO Martyre clarus,  
 Ac dio toties perfusus lumine lucus.

Hosce sibi titulos, pridem hunc meruere decorem  
 Relligiosarum clarissima nempe Domorum,  
 Teutonicas Regina inter quæ præminet ædes.  
 Ut scintilliferi radiantes inter Olympi  
 Fulgida Luna faces; nostro prædigna videtur  
 Calculo, & augustæ dignissima creditur Aulæ,  
 Cui sublimatus det jura perennia PRINCEPS.

Olli propterea Regalia Principe digna  
 Vltro largiti, quascunque prioribus annis  
 Libera munificum fundavit dextera Regum  
 Iussimus esse ratas, placito diplomate, dotes.  
 Nec personalis morituraque Principe primo  
 Gratia, in æternos sed erit durabilis annos.  
 Stabit Cæsareum, nulli reuocabile, verbum.  
 Perpetuò posthæc Abbas, dicetur, Eremi,  
 Princeps Imperij: cui tota proinde corona  
 Cænobij, plebesque istas dispersa per oras,  
 Insignem hunc titulum titulis supperaddet auitis.

Atque hæc Cæsareo sic auctorata sigillo  
 Symbola, Germanas jam diuulgata per oras,  
 Visa fuere etiam vestram concernere gentem.  
 Principis VLRICI si Vos reuerentia fidos  
 Cænobio, membrisque suis cognorit amicos  
 (Mutua nempe sibi luevit Vicinia talem  
 Persuadere fidem) non Vos solius Eremi  
 Mandritæque fauor, non sola reciproci amoris  
 Argumenta manent: sed continuanda RODOLPHI  
 Gratia, cum toto, quod nunc moderatur & auget,  
 Teutoniæ regno, vestris, fidissima, terris,  
 Perget in exhaustos Charitum diffundere riuos.

A. XIV. cruentis prælijs de hostibus triumphauit Rudolphus non  
 immeritò post dict<sup>o</sup>, IMPERATOR VICTORIOSVS Ioan. Iacob.  
 Grassler. B. De his Guillim. l. 2. c. 15. Simlerus l. 1.

C. De

G. De Sacelli huius consecratione. Vide Christ. Hartmanni Annales, in Eberhardo Abbate I. D. citatus locis compluribus.

III.

ARGUMENTVM.

**A**LBERTVS I. Habsburgo-Austriacus, Rudolphi F. Rom. Imperator, multorum in Heluetia Comitatum, locorumq; Dominus, cum de Principatu per eandem Heluetiam constituendo laboraret, Tres verò Ciuitates Vraniam, Suitiam, ac Subsiluaniam, id temporis iam Liberas, & à solo Imperio dependentes, sibi contrarias sentiret; Legatione ad easdem factâ persuadere conatus est, vt Domui Austriacæ sese vltro submitterent, eiusq; tutelam, abdicato Imperio, acceptarent, optimo loco sub Principibus Austriacis statura. Responso erat negatiua, cuius tenorem presenti Epistolâ Gualterus Fürstius, inter primarios Libertatis Helueticæ vindices Trium Ciuitatum verbis exponit, Guillimann. Rerum Heluet. I. 2. &c.

GVALTERVS FÜRSTIVS, Vraniensis.  
LIBERIS BARONIBVS A LIECHTENBERG,  
ET OCHSENSTEIN, Maiestatis Cæsareæ Legatis.

De antiquissima Trium Ciuitatum Libertate.

**S**I licet, Helueticæ telâ rudiore Mineræ,  
Magnatum augustos sollicitare lares,  
Ibit ad illustres etiam mea charta Barones,  
Mæoniâ quanquam non sit amicta stolâ:  
Ibit, & vt placido voluatur Epistola vultu,  
Quod sperare iubet stirps generosa, petet.

B

Suitia

Suetia bellipotens, lituo Siluania gaudens,  
 Et jaculo in medijs Vria læta jugis,  
 Et populi quidcunque capit Siluania, quicquid  
 Vria telluris, Suetia gentis habet;  
 Multiplicem cum pace iubent offerre salutem,  
 Quicquid & ista suas plebs habet inter opes.  
 Nuper ab augustâ Romani Cæsaris aulâ,  
 Cum foret in nostras missus uterque plagas;  
 Vnanimem lætata tulit vicinia plausum,  
 Principis electos digna locare viros.  
 Grata fuit nostris Legatio tanta colonis,  
 Pacisque omnimodam fecit vtrinque fidem,  
 Grator at quantò nostras venisset ad aures,  
 Tentasset patrium nî mutilare statum!  
 Turpe pecus mutilum, turpis discordia rerum:  
 Turpius, indignum sponte subire jugum.  
 Par generosorum, Vos ergo, illustre Baronum,  
 Lumina Teutonici nobiliora Soli,  
 Vos perarata meâ, concernit, epistola dextrâ,  
 Publica pro patrijs fert tamen ora focus.  
 Hæc populi responsa dabit, summamque petitz  
 Expediet calamo non trepitante, rei.  
 Quis Patriæ ritus, quæ Res sit publica nobis,  
 Quâque sit Helueticus conditione Status,  
 Credimus emeritos non ignorare Barones,  
 Vòluunt sidereos qui quoque mente polos.  
 Inclitus *Albertus*, cui nunc Germania pronas,  
 Rite triumphato, subiicit, hoste, manus:  
 Qui populos, qui jura sacri, fascesque gubernat  
 Imperij, plenas vix satur inter opes:  
 Tela per & flammæ nos experietur amicos,  
 Fida simul belli pectora, fida domi:  
 Fida sed Imperio: capit Induperator honorem,  
 Nil præcisa, in nos, Austria juris habet,  
 Austria Pannonici tellus uberrima regni,  
 Et gaudens flauâ Sueuia culta comâ:  
 Ipsaque vicinis tellus habitata Tribocis,  
 Atque in Teutonico natio crebra sólo,  
 Principibus subsinat, dent annua pensa Dynastis:

Ista

Ista suos Comites nutriat, illa Duces:  
 Nostra per & colles, distinctaque terra per undas,  
 Nec terræ Comites, nec fouet ulla Duces:  
 Stamus ab Imperio, nec conditione minori,  
 Quàm reliqua Imperij libera membra, sumus:  
 Libera membra sumus, solumq; agnoscimus illum,  
 Per septem geminos, quem legit urna, Viros.  
 Mancipij exosum Siluania & Vria nescit,  
 Nesciet externum Suitia ferre, jugum.  
*Libera conditio*, nulli subjecta Toparchæ,  
 Patriam ab innumeris nobilitauit Anis.  
 Hæc populi gaza est, hæc fuluo gratior auro,  
 Hæc patriæ cunctis anteferenda bonis.  
 Illius intuitu per tela, per arma, per hostes,  
 Per sola, per sæui dura pericla sali,  
 Per iuga, per celsas confertim exeurrimus Alpes,  
 Irruimulque feros, absque pauore, rogos.  
 Hæc populo hanc Patriam nulli facit esse secundam,  
 Nec poterant ipsi plura dedisse Dij.  
 Dispare Sorte sumus. Terrarum alat altera gemmas,  
 Altera purpureo fragret onusta croco.  
 Altera Palladiâ cultorem ditet Oliuâ,  
 Proferat illa suo cara metalla sinu.  
 Triticeas inarata alibi dent iugera messes,  
 Ac bis maturas tollat arista comas.  
 Prata Therapnæus fecundet, & arua Galesus,  
 Tingat Achæmenios melle, Choaspis agros.  
 Lesbia turgescat decumanis Vineæ botris,  
 Vnaque Brisæos impleat vna cados.  
 Dispare sorte sumus: contenti viuimus illâ,  
 Quam Superi nobis attribuere plagâ.  
 Hæc luxu vt careat, tamen hanc à Numine sortem,  
 Iugiter vt dici *Libera* possit, habet.  
 Certè vbi Libertas patrias stat salua per aras,  
 Deliciarum omnem fungitur vna vicem.  
 Libertate igitur cunctis potiore metallis  
 Exuere, immensis est spoliare bonis.  
 Hæc facit, vt vestris assensum reddere votis,  
 Parere arbitrijs, Natio nostra neget.

Hæc declarata prima argumenta repulsæ,  
 Parcat Majestas Cæsariana, dedit.  
 Induperatorem (cui cætera præter, optimæ  
 Austriacâ parent sub ditione plagæ)  
 A populo nostro Legatio vestra poposcit,  
 Vellet vt ipse suum, sponte vocare, Ducem;  
 Proque clientelâ Romani Cæsaris, omnem  
 Austriaco posthac Principi habere fidem.  
 Præ namque Attalico, Dux eminent iste, tributo,  
 Ipsius immensas arca flagellat opes.  
 Ille inter Proceres longè celeberrimus omnes,  
 Inter & illustres gloria prima Duces,  
 Principibus, quâ dote animi, quâ robore sceptri,  
 Quâ genere & culti nobilitate soli,  
 Principibus tantùm Dux præualet iste coæuis,  
 Noctiuagæ quantùm Lampas Eoa rotæ.  
 Inde, quod asseritis, plebem defendere, & acres  
 Arcere à patriâ scit regione Lupos.  
 Nec Phalaris, sed tutor erit; iuuenesque senesque  
 Proteget auxilio, non premet ipse iugo.  
 Austriacâ non stare solet Busris in aulâ,  
 Sanguine nil isto mitius orbis habet.  
 Scinditur Imperium tragicâ persæpe ruinâ,  
 Stante inter varios ambitione procos.  
 Sequana, qui Francos; Bætis, qui lambit Iberos,  
 Et qui Teutonicos, Albis & Ilter, agros;  
 Cæsaream, de more, solent ambire coronam,  
 Instar & expositæ fluctuat ipsa pilæ.  
 Inde sitibundus sæuitque furitque Gradivus,  
 Cæsar in extremâ dum latet Vtopiâ.  
 Interregna quidem sæcli docuere prioris,  
 Quis sit in Imperio sic titubante status.  
 Eius enim membris quis ferre queatue petatue  
 Auxiliatricem, sede vacante, manum?  
 Austria Principibus semper prouisa benignis,  
 Austria magnanimos sueta fouere Duces,  
 Vt sibi comissos tueatur ab hoste clientes,  
 Semper habet vires, semper habebit opes.  
 Quanta Ducum ditio, quàm larga potentia stirpis,  
 Quamq;

Quamq; sit Austriaci sarcina blanda jugi,  
Nôsse potest, quisquis Germana per oppida, quisquis  
Teutona solertem per, tulit, arua pedem.  
Horrea formicæ quòd si locupletia tantum,  
Candida si tantum tecta, columba petit:  
Quid vetet ad tantos etiam aspirare patronos?  
Quid tam magnificos sponte subire lares?  
Ista quidem thesis est, hæc vestræ summa dietæ,  
Verborum arguto, mellificata fauo.  
Gratia sit verbis. Repetendæ hîc verò repulsæ  
Causa sub est, Fidei non violanda fides.  
Absit vt Helueticam (gravior nî causa superfit)  
Mutet Vertumni quælibet aura, rotam,  
Absit, ut Augustus queat unquam dicere Nobis;  
Quando fidem astruitis, non nisi verba datis.  
Si minùs illustres, si Codri è stirpe Nepotes,  
Scommata ne memorem deteriora, sumus:  
Ore tamen nullum tegimus fallace Sinonem,  
Nec Græcâ infidos vendimus arte dolos.  
Cæsaris augustas, atauorum ætate, sub alas  
Contulit hoc nostrum, seque suosque, solum.  
Tutelæ ejusdem tam longo à tempore pactam,  
Truncabit ratio non nisi justa, fidem.  
Tollitis Imperium? confestim tollitis omnem,  
Cui parere velit Natio nostra, Ducem.  
Austriacam candore animi, virtuteque belli,  
Præ reliquis claram, nouimus esse Domum:  
Hanc in Romano veneramur Cæsare, eidem  
Quicquid auet titulo conueniente, damus.  
Nos habet ipsa suos, ut semper habebat, amicos;  
Quicquid enim juris possidet ipsa, damus.  
Si reditus ullos, si quos Collegia census,  
Debita si allegant, qualiacunque, damus.  
Vt verò Imperij fidis patiamur ab alis  
Auelli populum, patria jura vetant.  
Vt sub perpetui regionem hanc nomine feûdi  
Austria possideat, patria jura vetant.  
Vt libertatem virtute ac sanguine partam  
Occulat Eclipsis, patria jura vetant.



A reliquis jam facta licet sit sponſio terris,  
 Sponſio per noſtras non erit ulla plagas.  
 Præteritos maturo animo ſi voluitis annos,  
 Quæ petimus, priſcis conſona rebus erunt.  
 Teutonicæ quis, quæſo, tulit diadema coronæ,  
 Qui Nos Imperij libera membra neget?  
 Ille Paſtiniſ celeberrimus FRIDERICVS ab armis,  
 Celfa frequentato vectus ad aſtra ſago:  
 Qui Solymorum Vrbi, vaſtris qui jura Sicaniſ,  
 Immenſâ rerum proſperitate, dedit:  
 Fortè Fauentinam cum milite cingeret Urbem,  
 Ac procul Vranijs caſtra locaret agris:  
 Quam pulchro noſtram laudat diplomate gentem?  
 Euehit Helueticam quâ grauitate fidem?  
 Vriam, & annexas ulnis regalibus oras  
 Suſcipit, & nullam deſore ſpondet opem.  
 Affore conſtantem Rex aſtruit ipſe fauorem,  
 Somniat externum littera nulla jugum.  
 LIBERAE adhæc homines nos CONDITIONIS haberi,  
 Præſſuræque omnem, mandat, abeſſe notam:  
 Utque ſub Imperij ſupremis jugiter aliſ  
 Libera gens maneat, regia bulla jubet. a.  
 RVDOLPHVM hic lubeat Friderico jungere, dignum  
 Quem canat Aſcreâ Caſtaliſ ipſa tubâ.  
 Flos ille Helueticæ, decor ille ac gloria terræ,  
 Imperij ſplendor, gentiſ & orbis amor,  
 Cui Pompeianam victoria plurima laurum  
 Debuit, & magnos vexit aduſque Deos:  
 Ille Quirinales meritiſ captare triumphoſ,  
 Haud alio noſtrum nuncupat ore Statum.  
 LIBERA CONDITIO, quam nemo exterminet, inquit,  
 Publica tam fortiſ teſſera gentiſ, erit. b.  
 Sic Pater Alberti, qui, tantum habuiſſe Parentem,  
 Iure poteſt primis annumerare boniſ.  
 Quæritiſ, unde ſuum Libertas tanta fauorem,  
 Aut ubi tam firmam naſta ſit ipſa baſiſ?  
 Præſtita in aduerſiſ, belli que exercita virtutiſ,  
 Et bene propitiſ fulcra dedere Diſ.  
 Nelædam placidaſ exempliſ pluribuſ auriſ,

Hiſtoriæ

Historiæ hîc omnem res ager una vicem.  
 Gens inimica DE O, totumque inuisa per orbem,  
 E Saracenorum perfida, peste, lues,  
 Seculo ab hinc quinto, cum densæ grandinis instar,  
 Itala feralem ferret in arua pedem:  
 Iamque alias, rursusque alias grassata per urbes,  
 Fædè etiam Latios depopularet agros:  
 Ausa fuit, Siculo jam tollens cornua prædis,  
 Et nimium Hesperijs facta superba bonis.  
 Ausa fuit dominam Mauorte laceffere Romam,  
 Bellonâ locias anteferente faces.  
 Ausonij tremere ergo viri, titubare Quirites,  
 Et *ῥῶμῃ* Romæ nulla sat esse suæ.  
 Namque licet totum de septem montibus orbem  
 Conspiceret, tantis prodigiola jugis:  
 Ipsa tamen quassam septem de montibus urbem  
 Protegere, ac tuto nescijt esse loco:  
 Condita magnifico majestas AElia cultu,  
 Sub Vaticanis crebrior Ara tholis;  
 Alta super Parias laquearia structa columnas,  
 Ac multo insignes marmore & arte lares,  
 Impia barbaricum dum effudit turba furorem,  
 Vulcani rapidis esca fuère focis.  
 Quicquid erat ruri, vel quicquid in urbe decorum,  
 Vel fera præda hosti, vel fera flamma fuit.  
 Antè ubi certamen Liberque Ceresque gerebant,  
 Area tunc Martis, Terra Laboris, erat.  
 Temporis interea, quod nos docuère parentes,  
 Hæc quoque terra suam ferre rogatur opem.  
 Illa suas ex templo acies, illa excitat entes,  
 Illa, intermissâ, fertur in arma, morâ.  
 Suitij, & Vranij, Siluanique, Haselijque,  
 Lecta manus juvenum, turba animosa virum,  
 Emeni aërias, non lentis passibus, Alpes,  
 Saluere Ausoniam læti alacresque jubent.  
 Hanc duce Pusterlâ, turmasque acuate Guidone,  
 Per juga, per celeres ut tetigère vias;  
 Impauido hostilem quærentes pectore sæcem,  
 Illius extremam præstò habuère manum:

Et nunc, O Socij, nunc Martia promite corda,  
 Nunc in sacrilegos fortiùs ite viros:  
 Mittite tela citi, validas vibrare machæras,  
 Quæ superest, omnem præcipitate moram,  
 Flagitij sentina æquas dabit improba pœnas,  
 Vos modò, vos alacres vertite ad arma manus.  
 Cernitis, ut vastâ nequeant properare rapinâ?  
 Ut calcitrantes præda fatiget equos?  
 Barbaricam torquete hastis, arcete sarissis.  
 Exosam terris fideribusque, luem.  
 Hos animorum ignes simul ac generosa secuta est  
 Dexterâ, terribilem fecit in hoste necem.  
 Capere ingentem Mahometica castra ruinam,  
 Heluetio iratas iniiciente manus.  
 Et vitam & spolium perdit Saracenus opimum,  
 Nec compos prædæ prædo fit ipse suæ.  
 Namque sibi viuos à tergo instare leones,  
 Aut terrâ genitos, credit, adesse fabros,  
 Cedit, & abjectis tandem sibi consulit armis,  
 Mercurijque agiles imbuit arte pedes.  
 Ostia, Parthenope, caput Orbis Roma, Tarentum,  
 Oppidaque Hesperij nobiliora soli,  
 Eijci ab hospitio Libycos videre colonos,  
 Et noua festinâ quærere tecta fugâ.  
 Italiæ sic parta salus. Honor inde, decusque  
 Prædaque nostrates plurima mansit auos.  
 Sed Vaticanam, Legio fortissima, sedem  
 Hæredem parti fecit, ab asse, boni.  
 Reddidit attonitos virtus tam rara Quirites,  
 Gratia nec tantis defuit æqua Viris.  
 Cæsar & Antistes Romanæ maximus Urbis.  
 (Par, cui supremus fertur in orbe gradus)  
 Continuò dignos tantâ virtute fauores,  
 Curiam, & eximij libera jura fori,  
 Largiter indulgent. Romani insignia regni  
 Sub LVDOVICO tunc viguere PIO.  
 Infula GREGORIVM redimibat mystica Quartum,  
 Pontificum sacras quæ regit una comas.  
 Papa quidem in Labaris præclara insignia, nostros,

Pro

Pro tanto obsequio, jussit habere Patres:  
 Dixit & oppressæ TVTORES esse Sionis,  
 Nomine perpetuis conueniente cedris. d.  
 Romulidûm Cæsar Nos Libertate perenni  
 Cum totâ voluit posteritate, frui. e.  
 Ingenui jure ergo petunt stabilire Nepotes,  
 Quod tribuit charis candor & ardor Auis.  
 Hæc licet Augustum non ignorare putemus  
 (Ecquid enim tanti nesciat aula Viri?)  
 Vilum est Helueticâ tamen hîc renouare Camænâ,  
 Vt nostro patrias suppleat ore vices.  
 Summa est, quam petimus, Verbis contenta duobus,  
 Summaque sat verbis dicta duobus erit,  
 Poscimus, Albertus nostras tueatur ut oras,  
 Quâ nuper tuitus fronte RODOLPHVS erat.  
 Viuat, & omnigeno sic victor ab hoste triumphet  
 Cæsar, ut à Nobis nulla trophæa ferat.

A. Actum Fauentiæ Anno 1240. Guillim. l. 2. B. Ut videre est in diplomate dato, in Baden, Anno 1291. Idem citatus. C. Acta hæc circa annum Christi 828. ut notat Io. Iacob. Grasserus in libro Heroum Heluetic. fol. 32. Iosias Simlerus fol. 11. & seqq. Apud Guillimann. est error Typographi in annis. D. E. Simler. citatus, & Guillim. l. 3. c. 1. fol. 320. Protectores & Defensores Ecclesiæ.

#### IV. ARGVMENTVM.

**T**Ribus Pagis ab Imperij tutelâ ad Ducum Austriæ dominium transire renuentibus, Albertus indignans Præfectos destinât, Eos modò non quatenus Austriæ Dux, sed quâ Rom. Imperator triumphaturus. Vranij quidem ac Suitenses Gæslerum nacti sunt; Peregrinum à Landenberg Siluani, Viros dignitate equestri, familiâq; insignes. Eorum metamorphosin & insolentiam hominibus Libe-

ris inuisam detestatur hac Epistolâ VVernerus à Stauffackh, alter libertatis vindicandæ Triumvir. Pro cuius recuperatione propinquos allicit, inq; Tyrannidis excisionem adminicula neutiquam defutura promittit. Guillimannus l. 2. c. 16. &c.

VVERNERVS à STAVFFACKH Suitensis,  
VVERNERO BARONI AB ATTINGHAVSEN,  
Vranix Landtammano.

*De Præfectorum Imperialium inurbanitate.*

**L**ibertatis amor, Patriæque excisa Tyrannis,  
Magnanimâ quondam celebres virtute Quirites  
Si Capitolini decorauit honore triumphi:  
Si sua Miltiadem comitata est gloria, claras  
Indole Cecropiâ quod sit tutatus Athenas:  
Quid, Generose Baro, quid tantâ ambage moramur  
Gratificaturâ Patriæ succurrere dextrâ?  
Illa grauem perpeffa luem, Chirone perito  
Indiget, atque omnem Podalirij anhelat in artem.  
Arida dudum ipsi miseros depascitur artus  
Febris & insueto labefactat viscera tabo.  
Macti animis, unâ quid propugnare labantem  
Differrimus Patriam? miserandæ incendia flammæ  
Confertim in primâ cur suffocare fauillâ  
Vsq; adeo ambigimus? Si me fidentiùs audis,  
Si VVernerî aliquem sunt sensâ habitura valorem.  
Præcipitanda mora est, ignauaque febris, & omnis  
E medio tollenda lues; quærenda Galeni  
Dextera, & indigno minuenda arteria morbo,  
Centaurea quidem nos Thessala deficit, atqui  
Centaurea istam quoque leniet Helueta pestem,  
Macte animo, cordate heros: Te cura leuandæ  
Si qua trahit patriæ; quæ Stauffackherus amicis  
Versat consilijs, spectato pondere rerum,  
Africo, & agnatis noli committere Cauris.  
Propositi ergo breuem si vis cognoscere summam:

Quan-

Quanquam infacundâ melior mihi dextera linguâ,  
Eloquar, & fido sinceræ mentis Achatî,  
Suintensis populi suspecta grauamina pandam.

Cæsareas Aquilas, & magni sceptrâ Monarchæ,  
Legitimum quondam patriæ telluris asylum,  
Abfit ut insulsâ studeam conuellere linguâ.  
Floreat Augustus, sacriq̃ue potentia regni  
Bosphoron, & Scythicum victrix transcendat Araxem.  
Ille quidem (Austriacas dum nos renuisse secures,  
Nuper, & vnanimis pro libertate tribules  
Vidit ab Ausoniâ velli non posse Coronâ)  
Anceps consilij, dum spemq̃ue animumq̃ue Ducatu  
Perdit in Heluetico; tribus hoc in climate Pagis,  
Cæsareos (vindictâ animi gliscente) Tribunos  
Destinat; ac sparsos per rura, per arua colonos  
Primus inassuetis, turbatq̃ue premitq̃ue Tyrannis.  
Ecquis enim talem titulo meliore farinam  
Heluetus indiget? Fuerit mens Principis æqua;  
Æqua parens certè prolem generauit iniquam.  
Hoc Patriæ solenne malum est; hæc quercera febris  
Occupat Heluetios: morbo languemus ab isto  
Perditi in hanc vnâ mea feruet Epistola pestem.

Trina quidem tellus, sic rerum conscia testor  
Sidera, Cæsareæ ne Majestatis ab vllò  
Irritetur honos, in patria rura Dynastas  
Principio ingressos, pronis exceperat ulnis  
Obsequio tantos venerata decente Tribunos.  
At dum infanda diu, dum indigna ac digna perinde  
Perpessi fuimus, colubrinis Diptadas ipso  
Fouimus in gremio. Prima indulgentia laxos  
Parturijt frenos: proluxior vsus abulum  
Condidit: enormem tolerata licentia fastum,  
Fastus contemptum Proiectâ hinc viliùs algâ,  
Vix digiti crepitu, vel amico nomine dignum  
Censent Suintiadem: tanquam si tressis agaso,  
Si calo Arcadicus, fungusue, aut turpiter emptum  
Sit fale mancipium. Longi quæcunque sit anni  
Conditio: seu signa Nepæ, seu sidera Capri,  
Seu jubar Erigones, seu Cancrî fulgeat astrum;

Felle, ac Sardois Præfectus amarior herbis,  
 Fœnum habet in cornu, Taurinis cuncta laceffens,  
 Incendensque oculis. Proh, quanta ferocia frontem  
 Inquinat! in toruo quàm dira stat excetra vultu!  
 Et tamen hæc inter, lubeat si vera fateri,  
 Dat veniam coruis, vexat censura columbas.  
 Lex est in manibus: sola est violentia iudex.  
 Quando, sub absentis prætextu Cæsaris, ullæ  
 Conduntur leges, Torquati Manlij iniquum  
 Itur in Imperium. Clausa est, & dormit honestis  
 Curia pauperibus. Pro libertate, tributis  
 Surgit origo noui. Censoria virgula nostros,  
 Plusquàm sæuities, plestit Rhadamanthica, mores.  
 Secula Saturni dicas, ubi vindice nullo  
 Omnia, Præfectis tellus inarata, ministrat.  
 Secula Saturni terimus, sed ferrea quando  
 Falce suâ cogit sub iniquas omnia leges.  
 Ille olim ut sobolem, sic nostro tempore plebem,  
 Efferus ad libitum dum congerit omnia, glutit.  
 Articulo hoc vno leges profitentur Amici,  
 Cæsarei Satrapæ, Sibi quòd communia dicant.  
 Credita quæ nobis sunt propria, ouesque, bouesque,  
 Et pecora Heluetici, nullo discrimine, campi.  
 Si quis, vt in populo, violentæ obfistere dextræ,  
 Contraque imperium præruptis hiscere verbis  
 Audeat; ille suum per fasque nefasque piâclum  
 Aut luit effosis oculis, aut ferre misellus  
 Cogitur in tetrâ pædorem ac vinclâ catastâ.  
 Vt verbo referam, Ius summum injuria summa est.

Offendit sanos pridem hæc infania ciues,  
 Teque adeò, ut vocem non rarò emiseris istam,  
 Maior ab infestis petulantia, visque nefasque,  
 Surgit Præsidibus, grauior violentia plebem  
 Opprimit, ingenui quàm sint tolerando coloni.  
 Nuper fortè meas cum coniecisset in ædes  
 Lumina Gællerus, caperans liuente proteruum  
 Nube supercilium, Quis, Stauffackhere, quis, inquit:  
 Hæc tam magnificis spectata palatia tectis  
 AEdificare iubet? Cuius hæc penetralia tantis

Ardua

Ardua structuris? Ego cautior ore, cuique  
E tetrico jam iniecta fuit responsio vultu;  
Cæsaris Augusti tota hæc structura, tuoque  
Seruiet arbitrio: quanquam, si scire laboras,  
Non nisi fulta meo surgit mihi fabrica fundo,  
Vos Domini, solus nos rerum enutriet vsus.  
Ille; Penes nostrum stabit res vestra deinceps  
Imperium. Tuguri congestum cespite culmen  
Vos decet; ad nostrum spectant hæc atria censum.  
Rustica nobilitas, & paupere nuper ab Hylo  
Edita progenies, plebeiam fauce polentam  
Glutiat, atque casis viuat contenta salignis.  
Suiiacum submissa tegant gurgustia cætum.  
Tu caue, nequa meo fiat res absona verbo.  
Audisti pestem? Tu, si tangere paterni  
Perditiõne soli; curabis idonea morbo  
Pharmaca, & inuiso cuneum superaddere nodo.  
Etsi Pæonias mihi nusquam Epidaurius herbas  
Suggerat, ista tamen sapit hîc panacea; Priusquam  
Dira per incautum serpant contagia vulgus,  
Morbi primæuam dextrâ compescere culpam.  
Si lex in manibus, Si jus injuria; nostris  
Sit quoque jus manibus. Si res in cardine, cedat  
Ex animo constante metus: Mens prodiga vitæ,  
Nata tamen Patriæ, jamdudum inuadere magnum  
Eluctatur opus, fortesque ardescit in ausus,  
Nec patitur requiem: suprema pericula semper  
Dant veniam culpæ: tamen hîc si juris auiti  
Fundituseuersum Patriotæ inquirimus usum,  
De reprobâ nos ecquis amet traducere culpâ?  
In scelus, audendum scelus est, in grandia Virtus:  
Illam exercitijs, illam sudore parandam  
Exposuere Dij: Nam quid submersa profundis  
Proderit in tenebris? Plus inter amara relucet,  
Deserit ignauos, fortes amat ipsa Camillos.  
Vt tua verba loquar, Quod plus intenditur æquo,  
Rumpitur, & rarum violentia durat in æuum.  
Vt ne ergo innocuus rumpatur ubique colonus,  
Illa funestis rumpantur iniqua Tyrannis.

Hic



Hic ego (fabor enim) ne quid sine Numine Diuam,  
 Ne sine consilio fieret: solerter agendis  
 Propositi rebus, vicina è gente fideles  
 Consilio junxi Socios: ut nempe grauat  
 E Patriæ Pagis saltem alter, & alter, & alter,  
 In, sua, conceptam, ferrent suffragia, causam.  
 Hic equidem primum GVALTERO FÜRSTIO honorem  
 Detulerim; quem mente grauem, quem Pallade dignum  
 Repperi vtrâque virum. Certè hic ad maxima natus,  
 Plurima cui rerum comes experientia, nostris  
 Congrua consilij, quanto olim encomia vestræ  
 Suggestet Vranæ! Concedimus inde secundas  
 ARNOLDO ex MELCHTALL. Hic Vnderwaldius ortu,  
 Fortunâ locuples, Aiacem pectore spirans,  
 Improba Siluani fugiens aconita Tyranni,  
 Cessit in Vranæ securas sponte latebras.  
 His ego me Socijs in conjurata sacraui  
 Fœdera, ut unanimi decretum pectore Verbum  
 Staret in ore Trium. Numero DEVS impare gaudet:  
 Scire cupis Verbum? Superis in vota vocatis,  
 Vicinam patriæ miserati quisque ruinam,  
 Iurisjurandi Sacramentiq̃ue supremam  
 Edidimus formam, Lethæas malle sub umbras  
 Quemlibet, inque feram descendere mortis arenam,  
 Quàm fastiditos ruriq̃ue domiq̃ue Seueros  
 Vsq̃ue adeò, ac tantas populi perferre querelas,  
 Exuet agnatam vel nostra hæc Vnio pellem.  
 Induet antiquam vel Patria libertatem.

*Rutlismatta* quidem placita hæc primaria ternis  
 Consultata viris, ac iuramenta supremo  
 Vidit facta DEO, cum noctem Libra diei  
 Redderet æqualem, solitisq̃ue argentea bigis  
 Delia, jam nono renouasset cornua motu. 4.

Sic ego, sic Socij jurato fœdere pactam  
 Condidimus legem. Quæris, quid tantula turba,  
 Dexterâ quidue trium sit profectura Virorum?  
 Dicta lubens repeto: Tribus his aut lurida filum,  
 Aut, quod anhelamus, truculentæ Parca Chimeræ  
 Disrumpet jugulum. Magnis sit plena periclis

Alea;

Alea; majorem dant magna pericula famam.  
 Nonnè Viros aduersa probat, perque aspera duro  
 Nititur ad laudem Virtus interrita, cliuo?  
 Pessimus in dubijs augur, Timor; arguit ille  
 Degeneres à stirpe animos, experisque vigoris  
 Nec poterit patriam, nec rem fulcire labantem.  
 Aurea Theffalicus nunquam asportasset Iason  
 Vellera, si pavidos imitatus pectore ceruos,  
 Quodlibet ad folium venti spiramine tortum,  
 Et motæ ad lunam trepidasset arundinis umbram.  
 Illum per Siculas ducentem carbasa Scyllas,  
 Nec Tauri æripedes, Vulcanum perpete flammâ  
 Naribus efflantes; nec custos arboris aurææ,  
 Et linguâ triplici, cristâque ac dentibus uncis  
 Horridus ille Draco; nec mille pericula rerum  
 Terrere à cœptis potuere ingentibus: illum  
 Aurea ad extremos duxerunt præmia Colchos (tum

Nos quoq; quin trahimur? quin fortia facta Paren-  
 Prosequimur? stimulos jam vel Phryxæa ministret  
 Fabula. Inauratâ si vellus nobile massâ  
 Intrepidum, per cuncta feri discrimina Ponti,  
 Impulit heroem: quid pectora nostra moratur  
 Aurea LIBERTAS? Quid florem animosq; juuentæ  
 Perdimus Helueticæ? Quid tanti nominis hæres  
 Usque adeò stertit patrijs inglorius aruis?

Hæc ubi maturâ conscriptus mente Senatus  
 Pensat, & heroes Patrum reminiscitur actus:  
 Quisque suum stimulare animum, famâque perenni  
 Moliri dignos cœpit propensior ausus.

Inde inter reliquas fuit hæc accerrima nostri  
 Formula concilij. Si portentosa Cyclopi  
 Copia, Sicanio quæ ferrum exercet in antro;  
 Si cum terrifico, ferus ipse, Mimante, Typhæus  
 Suspensum Helueticâ cum LIBERTATE trophæum,  
 Cæli adamantæa, fixisset in axe, catenâ:

Nos posito de corde metu, Nos præpetere nisu,  
 Nos adamantæam, cum Libertate, catenam  
 Eripere; ac vinculis, facto simul impete, ruptis  
 Detrahère ex ipso non cunctaremur Olympo.

Inuia

Inuia nulla via est virtuti: audacia vires  
 Sugeret: audentes Deus & fortuna fouebunt.  
 Illa expugnandas nos vltro animabit in arces,  
 Consiliumque dabit, quanam ratione leuandus  
 Sit Patriæ populus? Virtusne, astusue, dolusue,  
 An Libitina furens sit propulsura molestum,  
 Quo premitur gens nostra, jugum. Nec verò rebellem  
 Cæsaris hinc poterit Majestas dicere gentem.  
 Pars sumus Imperij, sub nullâ Principis hastâ  
 Venum vnquam expositi; nullâ vel lege Tyrannis,  
 Vel jure obstricti. Patrijs qui pellit ab oris  
 Præfectos, patrio depellit rure Tyrannos.  
 Induperatori, quem libera terra Patronum  
 Hastenus agnouit, quis nostra grauamina pandit?  
 Pandimus antè quidem, sed libro Supplice tetrum  
 Lauimus Aethiopem: thesis hæc valet vnica, Longas  
 Cæsaris esse manus. In nostras ergo querelas.  
 Outinam longas habuisset Cæsar & aures. b.  
 Maturandam opus est: rebus pudor omnis ab arctis  
 Exulat, imbellem nec habent extrema pudorem.  
 Nullum, animose Baro, nullum statuere trophæum,  
 Nec statuent timidi. Paritur pax aurea bello:  
 Si reddi precibus, si flexo poplite nescit  
 Pristina conditio, non inquirenda sit armis?  
 Vix unquam obsequijs solet indurata moueri  
 Improbitas; cælumque suo seruire Tonanti,  
 Non nisi magnorum potuit post bella Gigantum.  
 Alea jactanda est, quæcunque erit illa, parati  
 Non deerunt animi. Thrasybulos atque Philenos  
 Experiêre nouos. Rediuiui ad classica nostra  
 Profilient Decij, quos nunc horrorque timorque,  
 Ac metuendorum formido indigna Tyrannum,  
 Pressat, & occultas inter iubet esse latebras,  
 Re semel inceptâ dabit Vria vestra trecentos  
 GVALTERO Socios: quæque est fiducia, nobis  
 Attinghufanus sese sociabit & heros.  
 Nec subfiluanâ modicam de pube cohortem  
 Attrahet ARNOLDVS: dabit experientia, rerum  
 Euentusque fidem. Quæ pro communibus aris  
Mili-

Militatque focus, quid ni bona causa triumphet?  
Interim & ipse suos sibi STAVFFACKERVS amicos  
In patrio firmabit agro; solerteque curâ,  
Vt ne immaturo desæuiat impete vulgus.

Quilibet è nobis, re sic urgente cauebit,  
Istâ quidem paucis; non omnia quippe papyro  
Credimus: inde tamen, si sic consulta probâris  
Fœdera, si Patriæ pro flore & amore fidelem  
Egeris Harpocratem: Pro nostris denique cæptis  
Pectora magnanimi si ostenderis æmula Bruti,  
Vberiore istam texemus schemmate telam.

Ne tamen aduersus tibi causet phasmata scrupus,  
Coniuratorum nihil Vnio quæret iniqui,  
Nil petet indigni. Stabunt sua jura Tonanti,  
Stabunt Imperio: sed Libertatis ademptæ  
Vt reparetur honos, pubes auidissima stabit.

De tribus ergo Viris, qui sic jurata nouârunt  
Fœdera, sic animo tecum, VVertere, voluta,  
Nos, à consilijs in publica commoda cæptis,  
Nos, nisi fracta ruat conuexi machina cæli,  
Labaturuè Orbis: nec Castra in rupibus altis  
Condita: nec vallis munitæ in gentibus arces:  
Nec tuba, nec lituus, nec flamma, nec hasta, nec arcus:  
Landenbergiæ nec fulmina propria bili,  
Sed neque Gæslero consueta tonitrua terrent:

A. Anno Christiano-1307. Mense Septembri, Guillim. l.  
2. f. 302. B. Legati n. apud Casurem de Præfectorum enor-  
mitate questi, vix auditi, & domum absq; fructu sunt remissi  
Anno 1305. Vt præter alios exponit Iosias Simler l. 1. f. 32.  
Stettler l. 1. f. 28. in ann. 1305.

## V.

## ARGUMENTVM.

**Q**uemadmodum à Gæslero Præfecto Vri-  
ac Suitenses, sic à Landenbergero Vnder-  
waldij seuerius fuere tractati. Ex illis fuerat Henri-  
cus an der Halden, ex Melchthall, Vir primariæ in-

C

ter

ter suos authoritatis. Ad hunc cum fortè famulum suum, ut iuga boum præstantiora abduceret, Præfectus ablegasset: Arnoldum Henrici F. usq; adeò sensit resistentem, ut famulo vim facturo stimulum infligeret, ac pollicem egregiè pulsatum violaret. Erumpere ergo Arnoldus, & in locum à Præsidis furore tutum migrare: hic Arnoldi patrem atrocius plectere, oculum utrumq; euellere, bonisq; spoliare. Cruelitatem hanc efferam Præfecto ipsi Arnoldus Epist. hac obijcit: utq; sibi, Tyrannidem exuendo, consulat, liberalius exhortatur.

ARNOLDVS an der Halden de Melch-  
tall, Subsiluanus.

PEREGRINO A LANDEMBERG,  
Vndervaldiaë Præfecto.

*De Sacraparum eiusdem regionis austeritate.*

**H**anc tibi vicinâ trutinandam mittit ab orâ  
Ille, cui patrium subtrahit ira focum:  
Subtrahit ira focum, quiq; ipsis charior aris,  
Quiq; focus, dulcem subtrahit ira Patrem,  
Nam quid ei superest, geminos qui luminis orbes,  
Quique omnem è gemino perdidit orbe diem?  
Nec tamen illa meo venit jra aut febris ab æstu;  
Flamma mihi cunctam fert aliena crucem.  
Nôsse cupis, qualem designet epistola flammam?  
Pulsat, & ante tuas stat, Peregrine, fores.  
Præcipitem Te fama refert agitare furorem,  
Attræaque tuum feruere bile jecur:  
Et caput Arnoldi iam Diris deditum, & ipsi  
Vltima funestas fata parare minas.  
Desine meque tuis accendere, teque querelis,  
Infanisq; aliquem fluctibus adde modum.  
Quos ego ab extremis cogor proferre medullis,

Tu

Tu magè, Tu questus corde recondè meos:  
 Nec dedigneris justas audire querelas,  
 Iam pridem indignas qui vontis ore minas.  
 Visus erat vester patrias ingressus in oras,  
 Candida, per placidam, vela tulisse, ratem:  
 Spirabant Zephyri: Typhonis nulla crepantis,  
 Nullaque Vulturis flabra furentis, erant  
 Casareos Satrapas ( sic fallunt tempora ) veros  
 Quilibet è nobis credidit esse PIOS;  
 Persuadere ullum poterat sibi nemo Neronem,  
 Barbariæque omnem sustulit aura metum.  
 Nobile principium pròh quæ fortuna secuta est!  
 Verterunt rigidi quàm tua vela Noti!  
 Quæ tibi tam tristis frontem caperauit Erinny's?  
 Mutavit vultum quanta Chimæra tuum?  
 Tuque *Peregrino* quantum es peregrinus ab illo,  
 Nuper in ista suum qui tulit arua pedem?  
 Iurasti blandum fore Te, cum Præsìde, patrem,  
 Vnicuique tuam pollicitatus opem.  
 Fronti majestas, & erat sua gratia verbis,  
 Illa supercilijs, hæc caruere minis.  
 Tu patris & sponsi jam dudum oblite fauoris,  
 Non contentus opem tollere, tollis opes,  
 Tollis opes certè, si, præcipiente magistro  
 Quod tollit famulus, tollere fertur herus.  
 Ne tamen & vitam posses mihi tollere, caui;  
 Atque pedem patriam, cautus, ab æde tuli.  
 Extuli ab æde pedem; mallet licuisset ab illâ,  
 Tollere adhuc saluum, perditione, patrem.  
 Nunc si iudicio cupias contendere; causam  
 Sub Rhadamantheo, si lubet, ede foro.  
 Nuper in aprici secundo gramine campi,  
 Quam sua dilectus possidet arua parens,  
 Corpore præstantes vidisti pascere tauros,  
 Buceriâ insignes de meliore boues,  
 Et virides tondere herbas, per & obuia cursim  
 Pascua, perque hirtos luxuriare rubos.  
 Frons torua, è nitido palearia pendula mento,  
 AEqua ferè celsis, cornua bina, cedris,

Totaque in egregijs placuit tibi forma iuencis,  
 Corruptique oculos visa figura tuos.  
 Et cuium pecus hoc? cui haec armenta? iuencos  
 Ecquis tam fartos Alpheſibæus alit?  
 Tonderet noſtras ſi par generoſius herbas,  
 Nonnè rei pretium grande, decuſque foret?  
 Hæc tibi ſcitanti patriarum conſcia rerum  
 Turba, repente iſtos edidit ore ſonos.  
 Henrici è Melchtall ſunt hæc armenta, iuencos  
 Ipſe inter reliquas, hos quoque paſcit, opes,  
 Nec mora, cum miſſo patris ad præſepia ſeruo,  
 Auſus eſ aſſertam contemerare fidem:  
 Auſus eſ iniuſtè peregrinam inuadere mandram,  
 Inque tibi placitos, dicere jura, boues.  
 Rabula namque tuus Sarnâ tranſmiſſus, ineptos  
 Dum longâ euomuit garrulitate logos;  
 Non timuit noſtras, mentem jam edoctus herilem,  
 Irruere & clauſas ultrò aperire fores,  
 Et luſtrare pecus, multiſque hinc inde profuſis,  
 Præceptum tandem ſic aperire tuum.  
 Nobiliora iſtos poſcunt præſepia tauros,  
 Hos ſibi namque meus ſiſtere mandat herus.  
 Tu contra muſſare, caue: tantiſque Dynaſtæ  
 Imperium minimâ non inſhibeto morâ.  
 Iamq; mage inſtanti genitor, Quæ cauſa, quis, inquit,  
 AÆacus, in noſtros dat tibi jura greges?  
 Falx aliena meam cur obruat, improbe, meſſem?  
 Vade age, verre tuam, ſordide ſtentor, haram.  
 Viuimus, atque tui non viuimus ære magiſtri:  
 Non minuunt noſtros æra aliena focos.  
 Præſidis ad ſolitam, quâ fluctuat ipſe, phreneſia,  
 Iure meo partis cedere nolo bonis.  
 Hunc neque prolati piperato ſcommate verbi,  
 Sed neque morſum ullo, nouimus eſſe probro.  
 Conſcia mens recti ridet mendacia vulgi,  
 Non facit Henricum, conſcia culpa, reum.  
 Si tamen ex me ullam probet hæc viciniâ noxam,  
 Ultrò ego, delicti pro grauitate, luam,  
 Ecquis inauditâ luit ulla piacula culpâ?

Dam-

Damnant innocuum, quæ tibi Rostra, reum?  
 Vim facturo igitur, vis nostra resistet, & omni  
 Protegam ego ipse meum, vique manuq; penum:  
 Verna sub hæc; Iftas nec flocci pendo loquelas,  
 Perficiam famulus, quod mihi iussit herus.  
 Ille tuos migrare boues, migrare iuencos,  
 Atque Peregrinum iussit inire larem.  
 Usque adeonè suos iactat plebs rustica tauros.  
 Dura minusque ipsis officiosa Getis?  
 Arua lacertosi posthac veritate coloni,  
 Vestraque consuetis colla onerate jugis.  
 Discite, obesa phalanx, stiuæ præcedere; glebam  
 Vertat cum socio, prompta colona, viro:  
 Brachiaque & firmos simul exercete lacertos:  
 Findite quisque Suos, jam sine bobus, agros.  
 Ut Cererem comedat, pubes Siluana labore,  
 Et vice toruorum ducat aratra bouum a.  
 Satque superque suum tulit Vnderualdia fastum:  
 Cedere pollutæ nesciet Aula casæ.  
 Ista quis ascribat tam crasso anathemata Mopso?  
 Felle tuo tinctos, quis neget, esse sales:  
 Fortè manu stimulum, pugna hac flagrante, gerebam  
 (Cædam vinetum primus ut ipse meum)  
 Et nimias dum expendo minas, nimiumq; proteruos,  
 A famulo sparsos tam petulante, jocos:  
 Battalogum pertæsus ego jam audire Thraſonem,  
 In scurræ audaces, irruo fuste, manus;  
 Irruo, & inflicto digitos dum verberare pulso,  
 Clamat opem articulis, clamat agyrta suis:  
 Et mox vipereâ genus omne laceſſere linguâ,  
 Et nimium læſas ingeminare manus:  
 Atque (ut lingua mali pars verè est pessima serui)  
 Blasphemo extremas ore iterare minas;  
 Ultricem Nemefin, Præfecti vindicis iram,  
 Atque infernarum dira flagella strigum.  
 Rebar ego, anguicomas stygiâ de valle sorores,  
 Plura venena suis non habuisse labris,  
 Cedendum ergo ratus, clam patre elabor in istum,  
 Mittitur unde tibi littera nostra, locum,



Hoc scelus *Arnoldi* est; id quâ sit lege piatum;  
 Ne puter infonti scribere, scribo Tibi.  
 Audi igitur, quæ fama tuos edisserat ausus,  
 Gerrarum nullis fama referta logis.  
 Cautior *Arnoldus* patriamque, patremque, suosque  
 Postquam dictus erat deseruisse lares:  
 Præses ab accepta liuensque furensque repullâ,  
 Læsus & à questu, garrule serue, tuo;  
*Henricum Arnoldi* jam fessum ætate parentem,  
 Eximiâ clarum stirpe, domoque virum,  
 Quem pietas, quem multa fides, quem candida virtus,  
 Quem patriæ, ac ipsis vita probata Dijs  
 Non fastiditum cunctis faciebat amicum;  
 Tractat inhumano, jure silente, modo.  
 Plectit, & elapsum dum nescit prodere natum,  
 Torquet, ut imbellem Parthica tigris ouem,  
 Cogitur ipse sui certè venialia Nati  
 Plusquàm mortalem, facta piare, luem.  
 Hei quàm terribiles, pro læso pollice, pœnas  
 Vidimus infontem sustinuisse virum!  
 Induit æternam violento vulnere noctem,  
 Perdit ab effossis lumen utrumque genis: b.  
 Ereptos oculos, & inanem luminis orbem,  
 Cumque oculis omnem clamat abesse diem:  
 Clamat abesse diem, maioreque parte honorum  
 Orbatus, proprium clamat abesse penum,  
 Sic facinus, sic ille sui leuiuscula Nati  
 Prælia, pulsatam sic luit ipse cutem,  
 Vi rapiuntur opes, pœnam perpessus iniquam  
 Stat sine luce Pater, stat sine prole Pater.  
 Hæc mihi fama refert de tanto Præfide; anilis  
 O utinam tantum fabula, fama foret.  
 Sed mihi vera nimis, nimis est mihi seria fama,  
 Plusque nimis, dulci est seria fama patri.  
 Egregio certè dignos heroë triumphos!  
 Et tam magnifico congrua bella viro!  
 Non pudet illustres famæ tam ignobilis aures,  
 Inque adeo fædum degenerasse probrum?  
 Quisnam è iure Canon, quæ lex, quis, barbare, Codex  
Mandat

Mandat ferre tuas in bona nostra manus?  
Tantanè Romanam redimitus fronte tiaram  
Iura, in finitimas, dat tibi, Cæsar opes?  
Quæ verò ob digitum tam imbelli vulnere læsum,  
Tam jubet atroces regula ferre cruces?  
Ut geminas sub fronte specus, tenebrasq; perennes,  
Crimina patrauit qui quoque nulla, ferat?  
Quas dare nō poteras, quasq; unquam reddere nescis,  
Tollis vitales quâ ratione faces?  
Si crimen punis, Ego facti, ego criminis auctor;  
Vertis in innocuum cur tua tela patrem?  
Quis, Peregrine, Solon, vel quis sub sole Lycurgus  
Annuit, ut Nati portet iniqua Parens?  
Nempe verecundum monstrares ore pudorem,  
Si qua foret probitas, si quis in ore pudor:  
Sed Rozenbergæ, Sarnæque id temporis, omnis  
Cessit ab arce pudor, regnat in arce rigor.  
Regnat in Helueticâ iam, Quinta Essentia, terrâ,  
Quæ vel Cecropiæ det paradoxa Stoæ:  
Eripit hæc NOSTRVM, parit hæc Essentia VESTRVM,  
In Paradigma TVVM, vertitur omne MEVM.  
Prædia, tecta, domos, ægrosq; bouesq; colonus  
Quos putat esse SVOS, hos videt esse TVOS.  
Suitia, cum socijs, Siluania & Vria, Cæsar,  
Nunquid jure queunt dicere, verba dedit?  
Quid nisi verba dedit, dum promittendo Cimones.  
Sedicios patriæ Tarquiniusque dedit?  
Fallor! in Augusto nulla est fallacia; fallis  
Augusto factam tutè Tyranne fidem.  
Sed neque Tarquinius ferimus, nec ferre Tyrannos  
Quibit in Heluético, jam tribus ulla, foro.  
Quondam improuisi surgent ad classica Cauri,  
Euertentque tuam flabra inopina ratem.  
Ipse ego, qui factò grauitè sum læsus iniquo,  
Quando oculis cassum cogor habere patrem;  
Sumere cùm possem meritas pro crimine pœnas,  
Vindictam magnis non nisi trado dijs.  
Hoc tamen insinuo: Nî tanta piacula cesses  
In tibi commissum continuare gregem;

Ni Pelusiaco dignos Busrinde mores  
 Lenierit blandi mitior aura Noti;  
 Insultura tuo præsens Rhamnusia tergo,  
 Non expectatis stabit acerba flagris,  
 Stabit, & ut sæuæ reddatur talio culpæ,  
 In sua Gorgoneas conciet arma deas.  
 Mens offensa nimis grauiori exæstuat irâ,  
 Et quæ indigna venit pœna, dolenda venit.  
 Pœna dolenda mihi te vindice, teque tyranno,  
 Tu caue, ne fiat pœna dolenda tibi.

A. B. Hæc & alia hîc asserta confirmat Guillimannus,  
 lib. 2. c. 15. fol. 299. Simler. l. 1. f. 35. &c.

## VI.

## ARGUMENTVM.

**G**ualtero Fürstio, Vvernero à Stauffackh,  
 & Arnolde an der Halden, primarijs pro li-  
 bertate recuperanda Triumuiris, succedit hîc Vvil-  
 helmus Tellius, qui audacior exequi primus non ti-  
 muit, quod comitijs suis Triumuiratus iste diu mul-  
 tumq; deliberauit. Historiam pilei in pertica pro-  
 positi, Mali ab ipso infantis sui vertice decussi, cap-  
 tiuitatis destinatæ, Gæsleriq; telo transfixi, Actor ip-  
 se proponit, orbiq; iudicandam relinquit. Quæ qui-  
 dem multorum, iam calamo præloq; explicita, in-  
 differenter hîc est introducta.

VVILHELMVS TELLIVS Vraniensis.  
 IOANNI GVALTERO ARNOLDO, à Spiringen.

De Sagittæ Tellianæ in pomum & Gæslerum  
 - emissionem.

**E** Loquar, an fileam? Cinerisnè aspergine Lessum  
 Exul, an exhaustis epinicia digna periclis,  
 Lætitia

Lætitiâ stimulante canam? Mens ægra manusque  
 Auspicijs jam functa suis, mihi mensque manusque  
 Fluctuat, & dubia rerum suspenditur alâ.  
 Eloquar? obticeam? quanquam meminisse paternus  
 Horrescit portenta animus: paradoxaque rerum,  
 Et contra ingenuos erecta Licentia mores  
 Vberiore optant calamum: tamen ipsa malorum  
 Ilias, ac pando spectata tragœdia cœlo,  
 Dant dextræ stimulos: rabiesque indigna pharetram  
 Promere quæ jussit, jubet hanc quoque promere chartâ.  
 Alea jam TELLI jacta est, dedit improba dignas,  
 (Nec memorare pudet) dignas dedit improba pœnas  
 Victima: confixus jacet in pœdore Tyrannus.

Hæc ego si taceam, calamoque intacta relinquam,  
 Ipsi extemplò amnes collesque, petræque lacuique,  
 Sideraque, & torti vicinia conscia teli,  
 Historiæ immensam poterunt pertexere telam.  
 Ambiguæ sed enim volitantia murmura famæ,  
 Quæ solidam truncare fidem, quæ sæpe minutum  
 Nacta sibi culicem, turritos tergorra barros.  
 Audet hyperbolico confestim explodere rictu,  
 Ingenitis assueta tropis; dum oblita decori,  
 Detrahit, extollit, retrahitque, ac sæpius atrâ  
 Therisitæ maculâ generosum obfuscat Achillem.  
 Hæc, inquam, ambiguæ tam discordantia famæ  
 Sibila, plebeio ne tentent fortè susurro  
 Tellium, & ingenui facinus traducere TellI:  
 Iplus ego tragicæ spectator & actor arenæ,  
 Incæptam jaculo, superatam cuspide scenam,  
 Sponte meâ referam: natoque, patrique paratas  
 Præfidis insidias, geminæque vibrata sagittæ  
 Spicula, & irati fatum exitiale duelli  
 (Arbiter ut rerum sit cento & purpura) pandam.

VRANIAE natale solum quâ fulgida ceris  
 Atria, quaque aulas generosâ pube referti  
 Explicat ALTORFI, dudum tibi trita patentem  
 Area fert tiliam; quæ curis apta leuandis,  
 Dum laxat patulo diffusas stipite frondes,  
 Crebrius acceptâ favit conciuibus umbrâ.

Hac subter tiliâ (nostræ via prima quærelæ)  
 Gæsleri imperijs, hodieque, erecta superbit  
 Pertica, regalem prætendens pertica fastum.  
 Huic superimpositus pompâ grauiore tumescit  
 PILEVS, infandas cum diro carcere pænas,  
 Suppliciumque ingens, ac sæuam Præsidis iram  
 Comminitans: positæ, si ciuis & accola, lanæ,  
 Hac iter instituens, Præconis voce statutos,  
 Præfectoque ipsi proprios, non ferret honores,  
 Neſcius imperij, legisque à Præside latæ  
 Tellius, Ecquid, ego, quid rustica pertica, dixi,  
 Siue quid expositus tam grandi turget honore  
 Pileus? ut magnis etiam insanire Dynastis,  
 Et populum indignâ libet exercere palæstrâ!  
 Vidi ego de triuio (quis enim non talibus omnem  
 Destinet anticyram?) vidi his ego sæpe reluctans,  
 Indignansque oculis; & nudo vertice multos,  
 Et trepidâ ceruice alios, & poplite flexo  
 Transire innumeros: ubi passim à pectoris albi  
 Indigenis, pinguisque inibi, crassique; cerebri  
 Simpliciore tribu, tam larga (urgente Toparchâ)  
 Propositæ delata fuit reuerentia larum,  
 Ad Pelusiaci quasi rursus erecta Canopi  
 Numina, juratâ plebs cuncta litaret acerrâ.  
 Nempe, quod anſa meæ docuit me sera ruinæ.  
 Callidus ac veterem versans sub pectore vulpam  
 Satrapa, sic animos, sic explorare fauores,  
 Sic sibi deuotas poterat dignoscere mentes.  
 Erecto quisquis ceruicem inflectere signo,  
 Aut famulum curuare genu, pronisque solebat  
 Blandiri obsequijs; hic dignus amore Patroclus,  
 Hic Pylades, hic luce magis venerandus Achates  
 Audiit: infestâ tam festè affectus ab aulâ,  
 Lethifero tanquam dotatus ab Hercule telo,  
 Centum Erymantheis patriam saluasset ab apris,  
 Ingenuus quem verò rubor, quem, mascula virtus.  
 Helueticis cognata animis, tam friuola iussit  
 Imperia, & rigidum sapientia scita Draconem,  
 Non obseruatâ, Zephyris committere, lanâ,

Ille truces extemplò iras, pœnalque, minalque,  
 Multasque Heluetico non dignas terre colono:  
 Ille, ut contemptor Diuûm Mezentius, arctos  
 Damnari ad Gyarôs; ac si alter Herostratus imo  
 Erutus ex Orco, conceptâ sponte, furentes  
 Mulciberi flammâs in templa stupenda superbæ  
 Misisset Triuizæ; furtouè audace Promethei,  
 Exauctorato transgressus sidera curru,  
 Empyreis sacrum clepsisset ab ædibus ignem.

Tellius è numero, dum iusq; hæc deq; geruntur  
 Posteriore fuit. Rebus dum nuper agendis  
 Immoror Altorfi, nec tela, nec arma vibrantem,  
 Insidias nec mente ullas, nec bella cientem,  
 Non expectatæ presserunt fata ruinæ.  
 Stabat adorandi fatalis tessera signi  
 Pertica, quam socius nimirum effulgere fecit  
 Pileus, egregium pro tanto Præsidi signum!  
 Transiui, fateor; curæque intentus herili,  
 Nec caput inflexi, nec genûa trementia fixi,  
 Nec proclamatos impendi pileo honores:  
 Exposito non facta fuit reuerentia signo.  
 Nulla tamen posito facta irreuerentia signo.  
 Transij & Helueticâ de simplicitate colonus,  
 Omnia salua ratus, certatim hominesque, Deosque,  
 Et tam clementem nimis offendisse Toparcham  
 Arguor; ac multis ultroque citroque profusis,  
 Per clandestinos, ut erat custodia, seruos  
 Raptor, & indigno perpessus vincula tergo,  
 Carceris in fœdas trudorque, trahorque latebras.

Obrut<sup>9</sup> hic equidè; Nuni me vaga turba Thrasones,  
 Semihominem Cacum? num me, stimulante rapinâ,  
 Incustoditos ex Præsidis arce iuuenos,  
 Buceriæque greges de pasto è rûre, putatis  
 Sacrilega duxisse manu? Mens effera Caci,  
 Et manus Autolyçi similiq; è germine fœces,  
 Non sunt ingenui, non sunt ex indole Tellij.  
 Quis furor, ô turbæ? quæ tanta licentia, Vernæ?  
 Quid sceleris? quæ monstra tuli? quæ Numina læsi?  
 Non patitur talem mens criminis inscia pompam.

State Viri, mecumque pari contendite telo,  
 Et paribus pugnate armis: quid pila? quid hastas?  
 Quidque tot exertas iuuat uni inferre machæras?  
 Si virtus animis, si qua est pollentia neruis.  
 State viri, & nudos mecum exercete lacertos.  
 Non terret numerus. Quid grex armatus inermem?  
 Hærcle ego, si solito præsens mihi dextera ferro,  
 Si telis animata foret (nec quippe trinodem  
 Amphitryoniadæ libet hîc exposcere clauam)  
 Hærcle, terebratis vestra inter viscera costis,  
 In patulâ, spectante foro, testarer arenâ,  
 Quid Satrapæ cumulus, quid posset Tellius unus.  
 Sic ego; sed fungi falsa in conuitia prompti,  
 Tu modò tu summæ transgressor reprobe legis,  
 Quem puduit prono venerari vertice lanam,  
 Iam modò, jam Sociam supplex venerare catenam,  
 Cras ubi purpureus rursus sua lumina nobis  
 Protulerit Titan (tibi quippe nec aurea lucem  
 Cynthia nec rutilus dabit hoc in carcere Phœbus)  
 Ipsulmet tragicum tibi Satrapa præcinet actum,  
 Mendaces aliàs reperi hac in voce prophetas  
 Axem ergo medium Phaëton rediuius anhelis  
 Cum tenuisset equis; è carcere ductus opaco  
 Tellius, ante oculos & Præsidis ante tribunal  
 Sistitur, hocce suam dicturus iudice causam.  
 Ille ardens oculis, & toruam nubila frontem  
 Obsitus, ore minax, alter feritate Lycaon,  
 Tu quoque, Tu nostris, inquit, temerarie sceptris,  
 Tu nostris adstare oculis? Tu Daue, supremum  
 Arcadicâ grauitate audes contemnere Scitum?  
 Quæ tibi Tisiphone, quæ mentem agitauit Erinnys,  
 Vt Domini leges, ut in exorabile verbum  
 Plusquam affectatâ violares, barbare, culpâ?  
 Imperium nobis, fascesque rei que gerundæ  
 Independentes ignoras esse secures?  
 Cæsarem, & Ausonium læsisti perfide sceptrum,  
 Nunc tandem insidiæ, dudumque agitata patescunt  
 Consilia. At motam tu nunc stupor ex cute quercum.  
 Pluribus ille quidem, sed ego breuioribus orsus,  
Oedipus

Oedipus haud equidem, sed nec sum, ô Satrapa, Dau<sup>o</sup>,  
 Nec sine corde stupor, nec sum sine mente Choræb<sup>o</sup>:  
 De plebe ingenuus, patriæ, Regisque, Dei que  
 Præfæctique sacras, sum liber amicus, ad aras.  
 In jugulum, sic juro, tuum nec tela, nec ullas.  
 Molior insidias, tolle hanc è pectore curam.  
 Præteriens quod verò tuum, cum schemate, contum.  
 Rusticus externo non sim veneratus honore,  
 Si scelus est, dolor est: Lex ignorata reatum,  
 Quod reor, imminuet: potior mihi cura peculi,  
 Et studium pecoris, quàm res spectare forenses.  
 Qualiscunque tamen, leuis est, si culpa vocanda est.  
 Noui ego, præpositos, clauumque in plebe gerentes  
 Diuini quanquam non sum de classe Platonis,  
 Noui ego Magnates vulgo magis esse verendos.  
 Id verò obsequij, suspensæ, ô Satrapa, lanæ  
 Aut infensato confertim impendere trunco,  
 Nullus ab Helueticâ docuit me præco cathedrâ.  
 Da veniam fasso, leuet ignorantia culpam.  
 Expositi certè tam obscura ænigmata gryphi,  
 Delphica, quod dixi, mihi nec cortyna, nec ullus  
 Oedipus explicuit, rudiozem agnosce colonum,  
 Qui nisi peccâsset, quid Tutè ignoscere posses?  
 Ille iterum flammâsq; vomens irâsq; volutans,  
 Verbi que impatiens, Quid garrule stentor inanes  
 Deblateras nugas? nulla hanc inscitia culpam  
 Fecerit immunem: per rura per oppida sparsum  
 Nescire edictum, nimis ignorantia crassa est.  
 Ne tamen intereas, superest tibi meta salutis  
 Vnica; tu paucis, quid factò opus, accipe verbis.  
 Telifero certare arcu, torquere sagittas  
 Certius, & curuo jaculari spicula cornu,  
 Diceris ante alios hac tempestate peritus.  
 Tu nouus Eurytion, cælum per inane volantes  
 Diceris accipitres, ipsasque è nube columbas,  
 Tam dextrè emisso, tam scitè figere telo,  
 Ac si Thessalicæ populator Acastus arenæ,  
 Siue pharetratus te progenerârit Apollo.  
 Quare age, si tantum torquendo nomen ab arcu,

Si



Si tibi fama venit; turbâ hac comitante penates,  
 Vise repente tuos, telumque audacter & arcum,  
 Vnde tibi tantum peperisti nominis, affer.  
 His te accinctum armis etiam tuus ille sequatur  
 Pusio, maternis qui ludere doctus in ulnis,  
 Non nisi pulcher Hylas, Matrisque, patrisque voluptas,  
 Deliciaeque domus, patriaeque Hiacyinthulus audit.  
 Hoc puero famuli, tu telo armatus & arcu,  
 Este citi reduces. Praebere impensius aurem  
 Caesareis Satrapis, & Suium & Vria discet.  
 Paratur scitis, arcus cum duplici telo,  
 (Sic praesaga meam monuere oracula mentem)  
 Arripitur, vitaque mihi jucundior ipsa  
 Filius ad saevum trahitur cum Patre Tyrannum.  
 Hic tandem eructans conceptum in corde venenum  
 Barbarus, in magna juvenumque senumque coronâ,  
 Experiamur, ait, quid nostri dextra Cydonis,  
 Et tam famosi quid possint spicula Tellis  
 Malum hoc, (ipse manu malum tum forte gerebat)  
 Malum hoc, ecce tui statuendum in vertice nati,  
 Figes ipse tuo, Nati de vertice, telo:  
 Hic locus, haec statio; dabit hic tibi pusio metam,  
 Centum ac vicenos faciet distantia passus,  
 Sume celer jaculum; commissa piacula solus,  
 Deiciens pomum de vertice, diluet arcus:  
 Sic volo, sic jubeo; nec verbo obfiste jubenti.  
 Siftitur interea, palumque reuinctus ad hirtum  
 Parvulus, imposito fulvi diademate mali,  
 Cogitur inuisam patris exspectare sagittam.  
 Territus imperijs, & iniqua lege Tyranni,  
 Menè, inquam Armeniam reputas de tigride natum?  
 Me Libycam suxisse feram? nec monstra Pelori,  
 Nec mihi Caucasae dant incunabula petrae.  
 Tu Phlegethontæas potius tranare paludes  
 Praecepte, & anguineâ redimentum terga cateruâ  
 Cerberon, immisso licitari in praelia telo.  
 Ad prolem, innocuam, nocituram efferre sagittam,  
 Quae poterit ratio, quae cogere causa parentem?  
 Expirare equidem proceræ è vertice fagi.

Pen-

Pendulus, aut imam mihi, malo, dehiscere terram,  
 Quàm mihi tam charam jaculo præfigere prolem.  
 Pluria dicenti, technasque dolosque neganti,  
 Et nimis horrendum, nimis execrabile probrum,  
 Quod vel Sicanos poterat terrere Tyrannos,  
 Frustra eiuranti, Torque, inquit, & eijce telum,  
 Aut refer insidias; Medium hîc non suppetit ullum.  
 Sic volo, sic jubeo. Proh, quanta ærumna paterno  
 Illapsa est animo? quæ cura? quis horror, & angor?  
 Dirigui, tremuere artus, subitoque per imas,  
 Heu quàm terribilis transiit mucro, medullas!  
 Perstitit imposito dilectus pusio malo;  
 Perstitit, & dulcem gemebundo murmure matrem  
 Sapius ingeminans, iterumque iterumque parentem  
 Blæsulus, & turbæ pavidus farragine, clamans,  
 Anxium in afflicto duplicavit corde dolorem.  
 Ter volui torto dimittere spicula cornu,  
 Ter trepidæ celsere manus: tandem ipse supremum  
 Voce fatigo polum, palmisque oculisque leuatis,  
 Summe Pater, cui iusta placent, qui semper egenos  
 Respicias atque humiles: Tu cuncta tueris ab alto,  
 Turerum ac regum tumidas moderaris habenas:  
 Nunc inuita meâ jacturum spicula dextrâ,  
 Nunc, inquam, indignâ compulsus lege, benigno  
 Respice præsidio, jaculumque, arcumque, manumque,  
 Sortemque ancipitem, diuino dirige nutu,  
 Si Tibi juris amor, si detestaris iniquum,  
 Quo premimur, factum: titubantem dirige dextram,  
 Dirige mucronem. Confestim animosior arcum  
 Arripio, pariterque oculos telumque fatigo.  
 Ista repende fugit, volitansque sagitta per auras,  
 Dante Deo dextramque simul, ferrumque regente,  
 Figitur in medio præfixi cortice mali. b.

Cernere erat, crebram suspiria larga cohortem  
 Ducere, nec ficto lacrimas effundere planctu.  
 Aligeram cum verò simul videre sagittam  
 Stridore insolito, motoque per aëra gyro,  
 Propositum penetrare scopum, saluoque pusilli  
 Vertice, puniceum tam dextrè euertere pomum:

Tristia

Tristia conceptâ redimens præcordia curâ,  
Omnis inaudito sonuit vicinia plausu.

Præses ut excussum tam scitâ cuspide *malum*  
A ceruice, videt passus volitare trecentos,  
Nigra colubrino suffusus corda veneno,  
Inuidiâque fremens, oculisque hinc inde retortis,  
Dum vibrante meas rimatur lumine vestes,  
Alteram in interno reperit thorace sagittam:  
Horrendumq; tonans; quid enim temerariè nequam,  
Ecquid, ait, vetiti vult occultatio teli?  
Num, scelus, hæc nostro seruâsti spicula collo?  
Prome rei causam, vel te crudele macellum,  
Improbe, cumque arctâ manet ingens pæna catastrâ.  
Iam Libitina reum, jam te Rhamnusia vindex  
Arguit, & meritâ condemnat, perfide, furcâ,  
Posteritas sed nequa meos incessere fasces  
Ausit, Auernales si mox damneris ad umbras;  
Adde fidem verbo: Dabitur tibi libera vitæ  
Gratia, si, fidis (quod strictius impero) labris  
Dudum compositas inimico in pectore technas  
Et mihi suspecti pandas mysteria teli.  
Sic ait, & dictum confirmat fulmine verbum.

Inde animosus ego; Seruatæ causa sagittæ  
A populi studijs, & consuetudine, pendet,  
Vnica bellisequam non ornant tela pharetram.  
Perpende Armenios, Thraces scitare, Cydones  
Contule, & Helueticæ mores disquire iuuentæ:  
Quis Schyta, quis Parthus, vel ubi Tyrinthus, heros,  
Vnico in expositam jaculo descendit arenam?  
Hercle autem à recto si fortè fuisset aberrans  
Prima sagitta scopo, frontique infixâ pufilli,  
Innocuo dulcem maculâisset sanguine prolem:  
Alterâ confestim, malè fuscum ulture cruorem  
Alterâ arundo tuas penetrâisset cuspide costas.  
Duplicis hæc jaculi causa est: hinc disce fidelem  
Tellus candorem. Iam cetera scribere amantem,  
Iam rege Phœbe manum, proprijsue ediffere verbis,  
Quisfuror è tetrico, quàm immitia fulgura vultu,  
Quantaque Gorgoneâ sint missa tonitrua linguâ!  
Nun-

Nunquam ego Tarpeium simul explosisse putarim.  
 Fulmina plura Iouem, quanquam ipsa Pyracmonis  
 Cunctaq; Trinacriū gestarit tela Cyclopum, (arma,  
 Tandem ubi detonuit, rabieque exterruit orbem,  
 Si promissum, inquit, fieret reuocabile verbum,  
 Tu modò, tu fractis, impostor callide, talis  
 Feralem decorare rotam, vel stipite ab alto  
 Pendulus, infestos deberes pascere coruos.  
 Sed fidei sit firma fides, sint debita verbo  
 Pondera. Vos famuli præcepta in herilia prompti,  
 Ferte citi funes, date vincula, lora, catenas:  
 Atque repente reum tam perniciofa professum  
 Crimina, præualido constrictum fune, propinqui  
 Ducite ad ora lacus. Mens est id temporis ipsum  
 Findere naue lacum, Zephyrisque fauentibus, arcu  
 Cussenia censi festinam aduertere proram.  
 Hic locus, hæc requies, hæc Tellij congrua sedes.  
 Maturate viam, quassæ sua carbasa cymbæ  
 Pandite, & in mediâ spoliū hoc præpingue carinâ  
 (Ne vaser erumpat) firmis religate catenis.  
 Nos ubi prædictam ratis aduectarit ad arcem,  
 Ut liceat tutis impostorū & esse quietis,  
 Ex ejus meritas sumemus crimine pœnas:  
 Regia, carcer erit; famulantū turba, catenæ;  
 Area, puluinus: rupes excisa, grabatus;  
 Culcitra, strata silex; Thetis arci proxima, potus;  
 Cinnama, pædor; Arachneæ conopea telæ.  
 Hic hilares sine Sole dies, sine sidere noctes  
 Viuet; olorinas hic tollet vertice cristas.  
 Sic mihi *Gæstlerus*. Qui verò moratur in altis,  
 Inque humiles celoque simul, terraque-tuetur,  
 Serius edocuit, quam cassâ mole, superbus  
 Et fremat, atque animo meditetur inania, mundus.  
 Veliferam laxare ratem, tortosque rudentes  
 Soluere, & aërijs committere carbasa ventis,  
 Iusserat immenso tumefactus Satrapa fastu.  
 Iamque ferè mediū faustis carchesia velis  
 Obtinuere lacum, crebroque celeusmate turba  
 Interim, & effusis in me sannisque probrisque,

D

Intem-

Intempestiuo repleuerat astra tumultu:  
 Cum Deus, ecce tibi, qui stagna tricuspide telo,  
 Quique lacus vitreos, ac falsas temperat undas,  
 Hospitis impatiens, & iniquo scommate motus,  
 AEolio nimium suppressit turbine plausum.  
 Namque repentinus confundere nubila nimbus,  
 Vela ferire Austri, diuellere lintea Cauri,  
 Atque unâ Boreæque truces, Zephyrique, Noti que,  
 Et rapidi mugire Euri, subitoque per omnem  
 Bella mouere lacum; nullumq; verendo tridentem,  
 Vndique laxatâ malos incessere habenâ.  
 Inde simul terreri omnes, rabieque, metuque  
 Attoniti pallere viri, trepidare ministri,  
 Tollere clamorem Præses; Consurgite Nautæ,  
 Soluite vela citi, remos impellite serui:  
 Et parili studio viresque, animosque, manusque  
 Tendite, quaque licet motas superate procellas;  
 Eripite è tantis vitamque animamque periclis.  
 Cassus ubique labor: tragico bacchantur hiatu  
 Circius, & Boreas, & inexorabilis Auster:  
 Murmura rauca crepant, agitataque atrocius unda  
 Pulsat anhelantem, spumanti vortice, nauem.  
 Credere tunc licuit, Gæsleri in Carbasa totam  
 Iurasse AEoliam; Corique, Euri que; Noti que  
 Conspirasse omnes in mutua prælia vires.  
 Tandem igitur famuli, Quid pondus inutile cymbæ  
 Tellius? afflictam propugnet & ipse carinam:  
 Olli & dexteritas, & habentes robora nerui:  
 Sulcet & ipse lacum. Placuerunt verba Tyranno.  
 Erigor, ærati soluuntur corpore nodi,  
 Laxantur manicæ: si cura, ait, unica vitæ,  
 Si tibi lucis amor, communem sulcipe sortent:  
 Aspice, terribiles ut scandunt sidera fluctus!  
 Fare age, flectendis si qua est tibi gratia remis,  
 Arbiter esto ratis: rege carbasa, dirige clauum,  
 Quoque modo poteris præsentem auerte ruinam:  
 Sic tibi, si motas vel Marte vel arte procellas  
 Vincere, si tantam doceas euadere Scyllam,  
 Nobilis erectas Hecatombe stabit ad aras.

Pareo,

Pareo, & eximijs vincloꝝrum à mole lacertis;  
 Consijs jam certus ego confidere transtris,  
 Sollicitos agitare artus, insistere remis  
 Acrius & velis, exemplo ac vocibus hortor.  
 Ipse adeò immites studeo terebrare procellas,  
 Syrtibus è medijs torquere ad littora clauum,  
 Proramque ancipitem saxosæ appellere ripæ.  
 Multa quidem rupes, & crebræ ad littora petrae,  
 Difficiles fecêre aditus: tamen impete factò,  
 Horrisonos postquam ventosa tragædia flatus  
 Lenijt, & motam Deus ipse tridentifer iram;  
 Saxa per & scopulos Suitensi allabimur ora.

Hinc propter ripam petrâ undiq; & undiq; clausam;  
 Dum vehor, ambiguum cum libertate salutem  
 Effugijque ansam meditatâ examino curâ.  
 Dumque rei satago, remosque manusque fatigo,  
 Cerhimus è ripæ spatiosum margine laxum  
 Erigi, & à portu multam se extendere in undam.  
 Id ratus effugium, locios acclamo, cauere  
 Hunc scopulum, & certam jubeo vitare charybdim.  
 Illi iterum exanimes, dum prorâ excurrere quærunt,  
 Puppe petram feriunt. Telum ergo animosus & arcû  
 Arripio, saltuque petram dilapsus in ipsam,  
 Omnibus extemplo neruis ac robore toto  
 Ocyus impulsam, ventis transmitto carinam.  
 Inde vadum nactus, prærupta cacumina montis  
 Saxa per & salebras, per & aspera tesqua, nec ullis  
 Trita prius pedibus, caprearum more pererro:  
 Semita nulla patet, silices & inhospita duram  
 Dant mihi lustra viam, trepidi quâ cornua cerui  
 Abijciunt, captantque citæ sua compita damæ.

Ad portum interea pertingere Præses, & acrem  
 Scandere capit equum *Brunnamq;* unaque per agrum  
 Pergere Suitensem: sed quanquam barbarus esset  
 Bellerephonteo vectus per inane caballo,  
 Cusseniacensem non viuis iisset in arcem.  
 Namque mihi stabilem facturis & ipse quietem,  
 Anticipare vias, equitem preuertere cursu,  
 Dumisque in medijs, *Cusseniacum* inter & *Artham*,

Propter iter, crebro quod pertransire solebat  
 Satrapa vectus equo, bene testam intrare latebram.  
 Hic ego venturum jaculo præstolor & arcu:  
 Præteritosque animo lusus, & facta Tyranni  
 Effera perpendens, patriæque, mihi que, meisque  
 Gratarum fatagens, generosum eluctor in actum.  
 Si potui, ô rerum moderator juste mearum,  
 Malum ego si potui tortâ penetrare sagittâ;  
 Iam quoque, summe Parens, cui munera laudis &  
 Defero vindictam præsentis arundine teli, ) (omnem  
 Tolle ferum patriæ, tolle his è finibus, hostem.  
 Sic inter densos dum obtestor sidera vepres,  
 Arcumque intendo; montana volumina circum  
 Tollitur hinnitus, quassataque pondere tellus  
 Præsidis exosam monet aduentare cohortem.  
 Eminent ipse prior, tergo sublimis ab alto  
 Quadrupes dantis equi: largâque effusus habenâ,  
 Instituens alacres obliquo tramite gyros,  
 Cornipedem validum crebro spumantia morfu  
 Frena cruentantem, ferratâ calce fatigat:  
 Dumque suas equus ipse jubas, eques ipse Smaragdos  
 Explicat, & parilem dum spirant naribus ignem,  
 Intumuere nouo subiectum ac sarcina fastu.  
 Iamque propinquantem latebræ, nec tela timentem  
 Vnica, detortæ pennis incesso sagittæ.  
 Tortâ volat, nec cassâ volat: namque ilicet icta,  
 Perque Tyranni uterum, perque ilia transit, arundo:  
 Luctantemque animam, Superosque imosque Deorum,  
 Murmureque obscuro Libitinam nescio qualem,  
 Frustra obtestantem, lethæas mittit ad umbras. c.  
 Improviso igitur stupefacti fulmine ferui,  
 Semianimes dum sensu horrent, gressuque vacillant;  
 Sensim ego digredior: summoque exinde Tonanti,  
 Qui mihi consilium, qui spicula rexit & arcum,  
 Saluumque è medijs, per stagna, per arua, periculis  
 Eripuit, supplex æternum juro trophæum.  
 Hoc opus, hic labor est; hanc nostra Tragœdia scenam  
 Hunc habuit finem. Detur victoria cælo,  
 Lausque decusque Deo, Certè, quod cuncta nepotum  
 Nôrit

Nôrit

Nôrit posteritas, Patientia læsa furorem  
 Induit, & justos dedit indignatio dentes,  
 Quæ tibi (dum patrios repetis *Gualtere* penates,  
 Ex Italâ tellure redux) volitante papiro,  
 Nec tamen ambiguo volui narrare relatu.

Cuncta quidem Suico jam *Stauffackherus* in agro  
 Audijt ore tenus, patrios defendere promptus  
 Ingenuâ virtute focos. Hic Fæderis icti  
 Ductor & Achitophel, dubijsque in rebus *Vlysses*  
 Officiosus erit. Spirat mea dextera Martem,  
 Pro Patriæ flammis, ipsos non lentâ per ignes,  
 Atque, ubifata volent, medios ruiturâ per hostes.

A. B. C. Simlerus, lib. 1. Guilliman. l. 2. f. 303.  
 & seqq. aliq; passim. Acta hæc tragœdia Anno Christiano 1307.

## VII.

## ARGUMENTVM.

**P**ræfectus *Vndervaldiæ Landenbergerus*  
 Nobilem de *VVolfenschieß* arcis *Rozenbergensi*  
 Vicarium præfecit, *Sarnensi* castro sibi met reserua-  
 to. Is potestate tribunitiâ abusus, dum *Conradi Baum-*  
*gartneri* ciuis *Subsiluani* coniugem, quam deperi-  
 bat, ipso absente, ad amorem illicitum sollicitat, &  
 ad balneum sibi preparandum compellit: à marito  
 superueniente, impactâ quam gestauerat securi, in  
 balneo ipso feritur, & lasciuie penas, præsentè sup-  
 plicio soluit. Quæ omnia *Conradus* ipse ab uxore &  
 interfecti famulis edoctus, *Patricio Lucernensi* expo-  
 nit. Simlerus l. 1. fol. 35. Guillim. l. 2. c. 16.  
 alij.



CONRADVS à BAVMGARTEN Subsiluanus,  
LEODEGARIO à FLECKENSTEIN Lucernati.

*De occisione Præfecti Rozenbergensis.*

**S**I Tibi nulla meæ pariant fastidia chartæ,  
Inter, ô, egregios, pars, generosa, Viros:  
Excipe tranquillâ non vanas aure querelas,  
E gremio patrij, quas tibi mitto, soli.  
Tempora multiplicum serie calcata malorum  
Viuimus, indignis obruimurque malis.  
Nequitiaæ alternos patitur gens nostra furores,  
Efferus hinc Phalaris præsidet, inde Cypris.  
*Commodus* in pretio est, qui nostræ incommoda terræ  
Optat, & injustas semper anhelat opes.  
*Eminet Aufidius*; munitas *Clodius* arces  
Occupat; in primo stat *Catilina* gradu.  
Fanda, ne fanda suis sunt dissona legibus: Vdo  
Iacturam armenti sustinet, Vlfo tori.  
Ire per extentum dum plebes patria funem  
Abnuit, ærumnis plaustra referta subit.  
Turrigeris qui Castra habitant circumdata vallis,  
Cuncta licere sibi, quæ libuère, rati;  
Materiem nostræ dudum tribuère querelæ;  
*Conrado* hæc iram præbuit, ira necem.  
Præbuit ira necem, quam nostro offensa Tribuno,  
Dextra inter patrios, intulit ista, focos  
Patricium, fateor, fudit mea dextra cruorem,  
Fædè attentatum fortiter ultra probrum.  
Quæ tibi dum refero, terri desine: causam  
Expedio breuiter sanguinis, atque necis.  
*Rozenbergiacum* qui nuper Satrapa castrum  
Rexerat, in claris census & ipse viris,  
Dum sibi, dum nobis infamem aspergere labem,  
Succensus Gnidia, nititur, igne dex:  
In sua funestos exciuit colla crabrones,  
Pocula quæque alijs miscuit, ipse bibit.  
Temporis ardor erat, multoque Hyperione feruens  
Sirius æstiuos irradiabat agros.

Pecto-

Pectoris ardor erat, multaque libidine flagrans  
Vnderwaldiacos, Praeses, obibat agros:  
Qui Bachi ac Veneris cum urgente calore, vagantem  
Non procul a nostrâ sisteret æde pedem,  
Pulchra verecundo spectata est femina vultu,  
Inter sollicitas officiosa manus:  
Femina conspecta est, non læuo sidere nobis  
Fædere legitimi jam sociata tori.  
Grata quidem facie (desit jactantia verbo)  
Florè pudicitiae sed magè grata suæ.  
Hanc ubi Soradicus, vultu petulante, Cinædus  
Ambit, & effreni luminis orbe legit;  
Ecce Dionæo quantocyus aduolat arcu  
Aliger, ac flammâ cinctus edace, Puer.  
Letifer ille puer, qui condit melle venenum,  
Qui captæ prohibet mentis habere modum;  
Cote repente suas acuit candente sagittas.  
Cuspideque amentem figit amante virum,  
Usque adeò, ut castæ floremque decusque maritæ  
Tentaret Cyprio commaculare probro.  
Affinem interea me cura domestica filuam,  
Incustoditâ, jussit inire, domo.  
Silua petita fuit, frondes ubi subter opacas,  
Frigida solares temperat umbra faces.  
Improbus absentem simul atque Toparcha maritum,  
Inque domo solam degere, cernit, heram.  
Opportuna auidæ rimatur tempora flammæ,  
Scrutaturque omnes, in sua furta, vias:  
Ingenuique simul rupturus frena pudoris,  
Conjuge jam viduos audet inire lares.  
Audet & hospitij temeratis, aduena, sacris:  
Pænè maritalem sollicitare fidem.  
Instat amans, festoque sibi multumque calenti  
Aptari instructis balnea, mandat, aquis.  
Mandat & anxiferas Vulturno credere curas.  
Atque vacillantem longiùs esse metum.  
Namque hilarem luxisse diem, quo mutua possit  
Fœdera jucundus conciliare torus.  
Obstupet inuisam mulier perterrita pestem,

Ilicet ingenuas tincta rubore genas.  
 Attonito sed enim premit omnem corde dolorem,  
 Horret anhelantem præ tamen angue procum.  
 Atque (ut femineo vis est quoque multa sub astu)  
 Certè hodie victrix, inquit. amoris ero;  
 Erudiamque orbem, Quis fallere possit amantem:  
 Sedabunt reprobam balnea nostra sitim.  
 Meraris efficiar, quæ mentem indura virilem.  
 Assyrium, illæso plexit honore, ducem,  
 Hæc tacitis meditata labris, clam Præside, mandat  
 Conradum propero mox remeare gradu.  
 Hospitibus flagrare domum. Studiosior inde  
 Ancillæ famulas cœpit obire vices;  
 Utque etiam ambiguis riualem ludere verbis,  
 Et Fescenninos usque inhibere jocos:  
 Quin etiam manibus nymphæum aptare, nec ullam  
 In mandata proci cetera, habere moram,  
 Instruitur jussu caldaria cella liquore,  
 Ganeo sic structas laudat & intrat aquas:  
 Hic quasi Campanæ recrearent corpora Baiæ,  
 Lætitiâ plenos intonat ore sales.  
 Et quoniam sua cuique deus fit dira libido;  
 Unus in ore salax, unus oberrat Hymen.  
 Tuque, ait, O mulier, fruerè his suauissima thermis,  
 Tu mecum hîc sociâ dilue corpus aquâ.  
 Intempestiuas laxemus in otia curas,  
 Utamurque datis, dum fauet hora, bonis.  
 Fare age, & obstantes velocius exue vestes,  
 Cumque timore ipsam pone repentè togam,  
 Illa, Importunos tu verò facere Seruos  
 Interim, & unâ alias, præcipe, obire plagas.  
 Rara fides famulis. Dicto paretur, abitur:  
 Verna per anticas cedit uterque fores:  
 Dissimulans abitum posticâ, femina, portâ  
 Exilit, ac varias itque reditque vias.  
 Utque pudicitix ferat illibata triumphum,  
 Eluso tacitam quærit amante fugam,  
 Dum fugit & trepidat, Phaëthontis ab igne calentem,  
 Conspicit, ac reducem læta salutat herum.

Histo-

Historiamque omnem fufis narrare querelis,  
 Deque laceffito multa referre toro.  
 Obftupui, grefsumque hærens vocemque repressi,  
 Percitus indignæ lubricitate rei,  
 Inde quiritanti, Muliebrem fite tremorem,  
 Mæchum ipfum in tumidis experiamur aquis.  
 Pro tam peftiferâ lenonis febre, Galenus  
 Nec queat ipfe parem, nec dare Cosmus opem,  
 Incidenda suo grauis eft arteria ferro,  
 Languori antidotum vena recifa dabit.  
 Tectum igitur furtim limenque ingreffus, obefam  
 Confpicor in thermis luxuriare feram.  
 Confpicor in medijs fitientem Tantalum undis,  
 Nec fedare fuam, me fine, poffe fitim.  
 Ipfe metu attonitus, dum malleus urget & incus,  
 Effugij haud ullum dum videt effe locum:  
 Stamina ne rumpant tetricæ fatalia Parcæ.  
 Inuocat unâ omnes cæli Erebique deos;  
 Aureaque immenfus promittit fecula votis,  
 Et geminat pauidas, ingeminatque preces.  
 Atqui ego, cui validam ftipauerat afcia dextram,  
 Cui dederat ftimulos hinc pudor, inde furor:  
 Excita cui multum duplicauerat ira calorem,  
 Præfidis, armatâ, colla faluto, manu.  
 Arma securis erant. Hæc indignata, proteruum  
 Impetit, in monftro febricitante, caput; b.  
 Atque paroxifmum violento exterminat icu  
 Extinguens unâ flammam animamque viâ!  
 Nempe gubernatas tam iniufto jure fecures  
 Plectere quæ nôrat, fola securis erat.  
 Illa quidem nobis, in frontem illifa Toparchæ,  
 A Paphio immunem reddidit igne domum.  
 Hic facti tenor eft, hæc fufi caufa cruoris:  
 Commifere iftam bilis & ira necem,  
 Fama fub hæc nostros incefhit multa penates,  
 Terrore ac rigidis ftridula fama minis.  
 Rozenbergiaci cædes inopina Vicari,  
 Armabit cunctas in fera bella manus:  
 Sufferet horrendas Conradi audacia pœnas,

Defendetque ferum gratia nulla reum.  
 Si sapit, extremas Euro petet ocyor Alpes,  
 Inque Lepontinis quæret asyla jugis.  
 Longa Dynastarum manus est. Me verò nec ullus  
 Terruit, hac vulgi garrulitate, metus.  
 Sed neque *Sarnensi Landenbergerus* ab arce,  
 In nostra ultrices intulit acta manus.  
 Dissimilat, scelerisque pudet, famæque loquacis  
 Perdita Lætheis nomine vellet aquis.  
 Præfectorum acres ferit hæc infamia mores,  
 Corroditque imos perpete verme sinus.  
 Ne verò agnatis, turbæque refrager amicæ,  
 Longiùs à patrio quæ jubet ire solo;  
 Proxima sopitum simul ac Pallantias orbem  
 Captârit croceis irradiare genis;  
 Cedam equidem, profugusque; meis tantisper ab aris,  
 Vt Iouis euitem tela, cauebo Iouem.  
 Digrediar; *Sarnæque* iram, Satrapæque furorem,  
 Atque intentatas, vincam abeundo, minas.  
 Si tamen ulla meos vindicta petatur ob ausus,  
 Area vindictæ stabit aperta nouæ.  
 Et nî læua mihi mens est; Scelus hocce petulcum,  
 Ipse Dynasta, scelus, si tueatur erit.

A. B. Guillimannus & Simlerus *in argumento ci-*  
*tati. Contigere hæc omnia apud Subsiluanos Anno Christi 1305.*

## VIII.

## ARGUMENTVM.

**T**emporum injurias hostiumque insultus fre-  
 quentissimos, cum Vranij, Suitenses, ac Sub-  
 siluani, diuinâ gratiâ mirabiliter, & virtute hero-  
 icâ fortiter superâssent: perpetuo tandem Fædere sese  
 inuicem deuinxerunt; certis conditionibus, in quas  
 Confoederati se obstringerent, præscriptis: quas  
 postmodum ipsas **LVDOVICO IV. Bauaro, Rom.**  
 Impera-

Imperatori obtulerunt, Fœderis ipsius tenorem, nec honestatis limites, nec terminos æquitatis transgressum, Epistola hæc, ad Authographi formulam, explanat.

HENRICVS ZVVEYER ab Euebach,  
LVDOVICO IV. Romanorum Imperatori, semper Augusto.

*De prima Confœderatione perpetua, Vranien-  
sum, Suitensium, ac Siluanorum.*

**M**agne Monarcha Orbis, cui dia potétia lúmas  
Imperij nuper Romani indulgit habenas.  
Cujus Hyperboreos majestas sacra Triones  
Implet & egregijs, quos portat ab hoste, triumphis  
Spargitur ad fines, à vespere solis, Eoos.  
Da veniam, si charta volans, ô inclite Cæsar,  
Impare regales sermone morabitur aures.

Quod tua Majestas, & magnificentia sceptri  
Vranios, Suicos. *Subsiluanosq;* vetustas  
Imperij gentes, sub Libertatis auitæ *a.*  
Viure lege jubet: quod eosdem præcoce nuper  
Perculso tonitru, latiq; anathematis acri  
Fulmine proscriptos, ab inanis crimine culpæ *b.*  
Reddidit eximios: eadem fidissima tellus,  
Gens eadem meritas ad regia limina grates  
Destinat, ac tantum prouectat ad astra fauorem.

Post rerum exhaustas, jam mitior aura procellas  
Composito Mauorte subit: jam nubila Phœbo  
Cedit, & in gratum tempestas soluitur imbrem.  
Acrior Helueticas exarsit flamma per oras  
Hactenus, Aethnæis quàm eruperit ulla caminis,  
Gorgonidum furias, & conjurata Medusæ  
Spicula pertulimus: manifestos cominus hostes,  
Eminus occultos, viresq; perinde virosq;,  
Insidiasq; simul, technasq; irasq; minasq;,  
Ac nimis infestas patientia vicit Erinneis:

Quas ut magnifico fas sit superare deinceps  
 Numinis auxilio; socias cum fœdere leges,  
 Quas adamantheæ nequeant abolere lituræ,  
 Sanximus; atque ipsas (ne quis petulante cauillo  
 Mæuius, incæptum queat usquam arrodere fœdus)  
 Cæsareæ, prout acta sonant, transmittimus aulæ.  
 Decretarum igitur sic audit formula legum.

Numinis augustum præmuniat omnia Nomen.  
 Mens hominis sensusque labant, spatiisque videmus  
 Cuncta perire suis: Letheæ obliuia ripæ  
 Plurima sæpe vorant, memori quæ mente teneri  
 Iugiter, ac seros meminisse decebat in annos.  
 Iure igitur merito, pro posteritate, perennes  
 Scribimus in tabulas, chartisque notamus, Honesti  
 Quicquid habet specimen; quicquid Pacéq; Decusq;  
 Promouet, humanos quicquid conducit in usus.  
 Nos ergo Alpini vicini pæne Salassis  
 VRANII, Nos læta inter viridaria SVICI,  
 Nos quoque Romano SILVANI sanguine creti,  
 Lectori ingenuo, nostra hæc cuicumque patefcet  
 Charta, sed & toti scita hæc proponimus orbi.

Secula duritiem superantia marmoris omnem,  
 Tamque graues fortunæ, ictus, tamque aspera Martis  
 Fulmina, per trinos dispersa hæc Natio Pagos,  
 Tutius ut posthac patrijs arceret ab aruis:  
 Utque suas tutari animas, serua penates,  
 Ducere pacificam, meliori forte, quietem  
 Possit, & oppressas defendere fortius aras:  
 Mutua Nos ipsos initis, in fœdera, pactis  
 Iurisjurandi præmissis, adstrinximus, actu;  
 Quæ neque tempus edax, nec temporis ulla vetustas  
 Deleat, inque annos quæ sint valitura perennes.  
 Fæderis istius virtute ac robore, fidam  
 Alter in alterius spondemus commoda dextram;  
 Pollicitamur opem, conjuratasque vouemus,  
 Suppetias; quas ære suo, quas quisque crumenâ,  
 Consilioque, manuque feret: siue usus id ipsâ  
 Exigat in Patria, seu qualiscunque vocârit  
 Nos extra patrios, vis atque injuria, fines,

Atque

Atque ita pacta fides, Nos unâ armabit in omnes,  
 Quin etiam in quemuis, qui de nostratibus ullum  
 Læserit indigenam; qui vimuè, scelusuè, nefaluè  
 Vel prior intulerit, vel cuiquam inferre parârit.  
 Interim & in charis siquis vitæque, animæque,  
 Fortunæque bonis, dispendia passus ab ullo  
 Iacturamque foret; mersis Nos illico rebus  
 Consulere, ac sociam pro terræ viribus, ultrò  
 Ferre decebit opem: conuentio donec amica,  
 Aut implorati sententia juris, abundo  
 Suppleat illatam pensetque leuamine noxam.

Cavimus hoc ipso iurati pondere verbi,  
 Atque ratum volumus; leges ac jura daturum  
 Ne legat allophylum sibi tellus ulla dynasten:  
 Externo sese de nostris nemo colonis  
 Mancipet imperio: nisi consultatus idipsum.  
*Pagorum* populis plebisque; indulta probarent  
 Mortali sed enim quiuis è semine cœtus,  
 Femina masque simul, non detrectabit honestum  
 Seruitij perferre jugum: sua quemque potestas  
 Legitimo sub jure regat. Dominosque, suosque  
 Quisque; Magistratus (quantum æqua modestia suffert)  
 Audiet, ac dicto licitos parebit ad ulus.

Hos citra dominos, siquis violentior ullam  
 E tribus his populis inuaderet accola terram,  
 Ciuemque in prauos quemcunque lacefferet actus;  
 Ille sator litis, plebi que inimicus alastor,  
 Commotas donec melior sententia tricas  
 Soluerit, officij nullo usquam munere dignus  
 Audiet, atque suos inglorius exiget annos.

*Coniuratorum* cuncti sub fœdere censi  
 Heluetij, tellusque simul quæcunque cauebit,  
 Ne peregrinâ usquam, jusjurandumuè datamuè  
 Prostituat cum gente fidem: suspecta proinde  
 Colloquia, & factos extraneo ab ore susurros,  
 Atque leues quascunque, vetant hæc fœdera, gerras.  
 Eximij nos quippe sumus, nec ferre secures  
 Conuenit externas. Quanquam hæc impune gerentur  
 Omnia, cum reliquis si consultatio Pagis,

Pro-



Propositaque rei præcesserit æqua facultas.

Si nouus interea technæ fabricator Epeus  
 Surgeret in patriâ qui sortem in utramque paratus;  
 E Pagis aliquem perjuro Antenoris astu  
 Proderet; aut turpem gestans sub veste Cethegum,  
 Quidlibet è nostris cuperet rescindere scitis:  
 Ille velut spurius, reus, ille tenebrius, mortis,  
 Ad populi decreta foret; fama que bonisque  
 Omnibus, & fluxæ multandus lumine vitæ,  
 Fœdifrago dignum caperet nebulone triumphum.

Iudicis officio, primâque in jure cathedrâ  
 Neminem in unitis decorabit patria terris,  
 Sit nisi quisque sui conciuus & incola Pagi.  
 Id genus obryzo quisquam si ambire, metallo,  
 Non virtute volet: Si grata hominiquè Dijsque  
 Munera, honoris amans, Rhodiumque profuderit im-  
 Futilis imber erit, nulla incrementa profusæ (brê:  
 Gignet sementi: testus sine fœnore itabit  
 Ambitus: atque auidi facta elargitio nummi  
 Quemcunque indigenam, Præturæ reddet ineptum.

Sedibus in patrijs, si tela facemque maligni,  
 Orta minaretur lis & dissensio, belli:  
 Cedent arma togæ: pars sanior atque regendis  
 Aptior ingenijs (quæ pulchræ commoda pacis,  
 Quæ Marti agnatos jam nouerit antè furores)  
 Arbitra litis erit; quantumque valebit acutus  
 Iudicij prudentis apex (seu Iuris ametur  
 Ipse rigor, seu fulta bonis decisio verbis)  
 Armicrepos mulcere animos, baccamque Mineræ  
 Auream inhumano sataget præferre Gradino.  
 Pars ibi pacis amans, nec pacta subire recusans,  
 Consilium à reliquis, ac prompta iuamina terris  
 Accipiet: quæ verò istum commitabitur actum  
 Impensa ac prærium per publica scita Senatûs  
 Sumptu immorigerum reparetur & ære Thraſonum.

Conditione pari, si pernicioſa ſimultas  
 Tres inter populos, in apertum erumpere bellum  
 Viſa foret; Pagorum autem ſi forſitan alter  
 Prudentum arbitrio vel conſonus eſſe, vel ipſi

Dedigna-

Dedignaretur litem submittere juri:  
 Tertius hoc casu, taliq̄ue in turbine Pagus,  
 Iustitiæ pacisq̄ue auidus, præbere fauentem  
 Morigero dextram, tempestiuisq̄ue tueri  
 Auxilijs, ne causa ruat deserta, studebit.

Heluetus Heluetio si qualicunque malignam  
 Intulerit ratione necem; mors morte pianda  
 In sua lethiferas accerset funera Parcas,  
 Præbebit jugulum nequam ipse homicida, suoq̄ue  
 Ilicet abruptam persoluet sanguine vitam.  
 Liber erit jugulumq̄ue isto, corpusq̄ue periclo  
 Eximet; ingenuo si teste, fideq̄ue (quod ipsi  
 Integrum, & omnino decernimus esse necessum)  
 Liber erit, solidâ simul ac ratione probârit;  
 Euenisse istam, vitæq̄ue animæq̄ue tuendæ,  
 Et non culpando facti moderamine, cædem.  
 Duxerit è patriâ quòd si tellure fugacem  
 Improbis ipse pedem: quicumque receperit ipsum  
 Hospitio profugum, tectouè, operauè, penuue  
 Fouerit; exilium simul hospes & ipse subibit.  
 Audiet infamis; donec communia plebis  
 Scita Virum reuocent, ac concordante Senatu  
 Migrandi ad veteres, sit copia facta, penates.

Vulcanum Helueticis si quisquam immittere tectis  
 Barbarus, atque adeo crepitantes spargere flammæ  
 Ausus & orsus erit: maledicti hic pullus Auerni,  
 Armosos quanquam læta inter pascua tauros  
 Plus mille enumeret; patriæ in penetralibus ullum  
 Non feret inde gradum, perdetq̄; scelestus honestum  
 Indigenæ nomen: Sed & ipsum nemo paternis  
 Excipiet tectis: nam quicquid edaxq̄ue rapaxq̄ue  
 Mulciber, injectæ quicquid violentia flammæ  
 Perdiderit, luet ille suâ soluetq̄ue crumenâ  
 Furciferum oblatâ qui exceperit antè tabernâ.

Pignora ab Heluetico, popularis nemo, colono  
 Tollere præsumat, nisi vas aut debitor ipsus  
 Sit persoluendi, confesso nomine, nummi.  
 Si neuter non sit, nihilo minùs absque patenti  
 Iudicis indulto, nec debitor ulla profunder

Pignora, obæratum nec plectet curia prædemi.  
 Iudici, & in nostrâ clauum tellure gerenti  
 Quisque Virûm, vanis, obtemperet, absque querelis;  
 Prætoremque suum monstrare tenebitur ipsâ  
 Quilibet in Patriâ, cuius sub fasce forenses  
 Dicere vel causas, vel possit ponere lites.

Si quisquam capito, vel o besæ rabula naris  
 Temnere Prætorem, solidique refellere juris,  
 Efferus infano, tentet decreta, cerebro;  
 Ille Magistratûs contemptor iniquus, & effrons  
 Ardelio, patrium damnabitur ante tripunal,  
 Ad quæque illati reparanda incommoda damni.

Decreta hæc Populi, ne mollis inertia cæco  
 Mergeret interitu: ne publica scita sonoræ  
 Impetus AEoliæ, multumque strepentibus alis  
 Trans juga præcipientes, veherent Alpestris Cauri:  
 Nos genere VRANIO, Nos orti sanguine SVICO.  
 Et Nos frondiferæ dicti de robore SILVAE,  
 Heluetiæ populi præsentis hæc, vetusto  
 Communis Patriæ firmatas rite Sigillo,  
 Aspiciere hanc lucem, vastumque meare per orbem;  
 Intra Suitiæ, præcepimus ostia BRVNNÆ. 6.

Sic igitur pactas, ô Augustissime Cæsar,  
 Pro fructu populi, pro pace ac fædere, leges,  
 Vt Tua Majestas, quam nostra veretur & audit  
 Natio, Boiaticâ non ignoraret in aulâ:  
 Iussimus Heluetico munitam homine chartam  
 Cæsareos intrare lares, ac supplice voto  
 Romanas Aquilas, ac sceptrâ suprema regenti,  
 Auspicij cælestis opem, semperque fauentes  
 Exoptare Deos: ut prosper & alite dextro,  
 Inde libatum terraque marique deinceps  
 Prouehat Imperium, Tanaisque bicornis, & ambas  
 Amphrysi ripas, Rhodopéque, & Cynthon, & Ossam,  
 Famosumque feris Erymanthum, ac barbara Tauri.  
 Barbara regna Hæmi metuendus ad usq; supremum  
 Subjuget Euphratem: quò Pallas amica trophæis  
 Excita sæpe tuis, iterumque iterumque virentem  
 Implicitet augusto, statuâtque in vertice Laurum.

Inde

Inde tuam, Rex mægne, feret super æthera famam,  
 Et decus, & partos, Germania vasta, triumphos:  
 Numinis arbitrio, cuius virtute patentem,  
 Diuiso imperio, regis inuictissimus orbem.

A. B. notat hæc Simlerus l. 1. f. 70. 71. 72. C. Anno  
 Christi 1315. mense Decembri, apud citatum: ubi hæc ipsa Fœde-  
 ris formula clarè habetur expressa.

## IX.

## ARGUMENTVM.

**G**Æslero sagittâ Telli, præter conjura-  
 torum opinionem siue decretum, interfecto,  
 in eiusdem vel familiam, vel arces nihil attentatum,  
 sed expectatæ sunt proximæ mensis Ianuarij Calen-  
 dæ; quibus tam Vranæ ac Suitiæ, quàm Vnderval-  
 diæ arces ab Indigenis occupatæ, Præfectus à Lan-  
 denberg cum familiâ captus, & extra terram Vnder-  
 valdiam in perpetuum est relegatus. Idem alibi, nullo  
 sanguine fuso, factum: & sic nominatæ tres Ciuita-  
 tes, Præfectis Ab Alberto Imp. primitus immis-  
 sis, sunt liberatæ. Simlerus, Guillimannus, alij.

**C**ONRADVS ab IBERG, Eques auratus.  
**F**RIDERICO Comiti à Toggenburg.

*De occupatis trium Ciuitatum arcibus.*

**I**Nclite nobilium flos, & coryphæ Virorum,  
 Durgea secundo quos fouet alma sinu.  
 Progenies cui pæne Ioui contermina, nomen  
 Grande per illustres continuauit auos.

A Tibi deuoto non aspernabere seruo  
 Contextam paucis hanc, FRIDERICE, mettis,  
 Ista tibi famæ plusquàm centuplicis æquam  
 Sincerâ exponet simplicitate, fidem.

Fascinat hæc totum mistâ farragine mundum.

E

Can.

Candida quæ perhibet, dum nimis atra videt.  
 Famæ materies, in tanto turbine rerum,  
 Nata fuit nostras inter, abunda, plagas.  
 Præfeti Heluetiæ, volitantia tela pharetræ,  
*Grisler* ab infesso, victima factus, equo;  
 Asciam in extructis, mactatus Satrapa, thermis,  
 Nobilium è patrio pulsa caterua solo:  
 Dirutæ, & excelsis obsessæ in collibus arces;  
 Bellata in Dominos efferat bella suos;  
 Iam pridem Heluetios, pridem oppleuere Suæuos,  
 Teutoniæque omnes introière lares.  
 Toggenburgiacam quin hic quoque clamor in arcem  
 Scanderit, ac totum multiplicarit opus,  
 Cum nullus dubitem, placuit præfente synopsis  
 Historiam gestæ, participare, rei.  
 Quæfiti juris soboles injuria, dici  
 Prima potest tragici mater & ansa mali.  
 Illa tribus populis communis Patria, nolens  
 Libera inassueto subdere colla iugo,  
 Dum nequit austeros, Dauorum more, Tyrannos,  
 Et contra pactam plurima ferre fidem:  
 Concilium tandem pro Libertate vetustâ,  
 Proque bono Patriæ, caput inire, lux.  
 Debile principium, tantæque audacia molis  
 Non nisi per trinos, est agitata, Viros.  
 Hisce alij, sensimque alij se jungere, & omnem  
 Perficiundo operi præcipitare moram;  
 Sacramento etiam se quisque obstringere, tolli  
 Malle sibi jugulum, quam tolerare jugum.  
 Finibus è patrijs abigendos esse Toparchas,  
 Pellis ubi tristes condant ouina lupos.  
 Ista super celso constructa palatia colles,  
 Castraque in abruptis esse inhibenda jugis:  
 Ringanturque licet tetrici, latentque Seueri,  
 Libertate istas nolle carere plagas.  
 Cautio facta tamen fuit hæc, expressa; Licebit  
 Securo hinc vitæ cui libet esse lux.  
 Non etenim ut Dolopes, Libycæ è stirpe Nepotes,  
 Nec tacti furijs, tristis Oreste, tuis,

Rem

Rem fumus aggressi. Placuit defendere cunctis  
 Sic declaratas, absque furore, theses.  
 Rustica barbaries nulla hinc efferbuit; arces  
 Cepimus in summis, absque cruore, jugis.  
 Præferti è patriâ iussi discedere terrâ,  
 Deseruere suos, absque cruore lares.  
 Quæ nobis fuerant, nequaquam bella fuerunt  
 Effera, iustitiâ nec caruere suâ.  
 Nec contra Dominos, sed libertatis ademptæ  
 Contra illegitimos bella fuere, duces.  
 Non tamen inficior, violentâ hinc mortis supremum,  
 Magnates geminos, oppetisse diem.  
*Roxenbergensi* qui nempe Vicarius arci  
 Præfuit, obscenæ percitus igne Deæ,  
 Dum nequit à Cypriâ mentem compescere flammâ,  
 Emendaturas occidit inter aquas.  
 Alterum (ubi sumpto *Guilielmus Tellius*, arcu  
 Cogitur ad durum figere tela scopum,  
 Natoque impositum dum tangit arundine malum)  
 Victor ab incesso *Tellius* icit equo.  
 Quæ citra plebis-cùm sint exercita-scitum,  
 Res in priuatos est referenda viros.  
 Principio certè somnos hæc cura salubres  
 Ruperat. & durus quemque grauabat obex.  
 Præsidio armatas, vallisque potentibus arces  
 Vidit in excelsis Patriâ stare jugis.  
 Inde exuta omnes Procerum petulantia frenos,  
 Vexare Helueticum, nullo inhibente, gregem.  
 Inde Astreæ oculis cæco velamine clausis,  
 Ausa erat ad rhombum cuncta rotare suum.  
 Tam bene firmatas quis Marte lacefferet arces?  
 Ferret in Austriacos quis sua tela Duces?  
 Atqui experta suos sunt hæc quoq; Pergama Pyrrhos,  
 Tuta super firmam nescia stare petram.  
 Anno ineunte nouas ubi fax Eoa Calendas  
 Et Iani primum vidit adesse diem:  
 Præsidio instructas, vallisque minacibus, arces,  
 Suscepisse nouos, lux noua vidit, heros.  
 Hacque ipsâ, pubes *Suitensis* & *Vria*, luce,

Ultima castellis fata dedere suis.  
 Crisler, ob exosos, ingrator aspide, mores,  
 Dum sibi securam vix putat esse togam:  
 Portentosa noui cæpit munimina castri  
 Altorfi in medijs ædificare jugis. b.  
 Nomineque inuiso, Castrum quod conſtruo, dixit,  
 Sub ſcalas totam ſupprimet Vraniam. c.  
 Sed Iani exortas ut vidimus eſſe Kalendas,  
 AEquata eſt plano fabrica tota ſolo. d.  
 Bina ſuperfuerant Suitenſem caſtra per agrum,  
 Lowercum, ac noto nomine Cuſſniacum:  
 Verùm ubi prædictæ Iani micuere Kalendæ,  
 Caſtrum in Suitenſes ceſſit utrumque manus.  
 Ceſſit, & unâ omnem Sâtraparum è plebe cohortem  
 Ocyus è noſtrâ, juſſimus ire, plagâ  
 Sæuijt hîc nemo, violentum nemo cruorem  
 Elicuit, nullam lux tulit iſta necem.  
 Ire bonis auibus, noſtræ valedicere terræ  
 Quemlibet, atque ſuas ſuimus ire vias.  
 Fortiter iſta quidem. Verùm Vndervaldia prudens  
 Quod dextrâ timuit, dexteritate capit.  
 Dedita erat pubes Xenijs de more ferendis.  
 (Tale Dynaſtarum nempe Minerual erat)  
 Strena ferenda fuit; ſed enim quæ euerteret arcem  
 Non ſuperandam armis machina, Strena fuit.  
 Viginti iuuenes, baculos ſi demis, inermes,  
 Quiſque tamen ſtrenâ muneribusque graues,  
 Sarnenſem dictis arcem petiere Kalendis,  
 Ortus ubi roſeos Lucifer egit equos.  
 Obuiat huic turbæ Sarnenſis Sâtrapa, feſtum  
 Dum celebrare, ſacrâ pergit in æde, diem.  
 Miratur iuuenes tam munera larga ferentes.  
 Sub ſtrena reſtum non ratus eſſe dolum.  
 Pingue fuit Xenium. Melibæo ſubrumus agnus,  
 Damætæ ex humeris pendulus anſer erat.  
 Tityrus & Corydon grege de balante bidentes,  
 Phafidis inſignes Thyſis habebat aues.  
 Ille ſaginatam baculo ſuſpenderat hædum,  
 Porcellum è plenâ protulit alter harâ.

Gesserat hic leporem, fartum hic è corte caponem.  
 Quisque loci vescos pro ratione cibos.  
 Nec pulli deérant, nec amantes ardua damæ;  
 Ducebat vitulum Pollio, Cotta caprum.  
 Vnus & alter erat, quos ferre Toparcha molares  
 Credidit, aut saxum, Sisyphæ lassæ, tuum.  
 Machina lactis erat, sed pressi machina lactis,  
 Præferti claufas pandere docta seras.  
 Laudat, & ire suam Landenbergerus ad aulam.  
 Stipatos strenâ tam locuplete, jubet.  
 Turba, ut propositi pertingit ad atria castrî,  
 In strenam patulas repperit esse fores.  
 Ergo jubet socios inter vepreta latentes  
 Maturare suam, quâ data rima, viam.  
 Proxima Silua fuit, cui crebris nomen ab alnis,  
 Dumeto ac densis luxuriosa rubis:  
 Illuc terdeni, sua quilibet arma recincti,  
 E conjuratis, introiére, Viris.  
 Quos ubi conditi monescit tessera signi,  
 Ad castrum propero repere quisque gradu.  
 Præsidiumque illic testumque repente laremque,  
 Arasque, & captos obtinuére focos,  
 Obtinuére omnem, domitâ sic arce, sagenam,  
 Liber adhuc solus perstitit arcis herus.  
 Ille fero dum cuncta videt flagrare tumultu,  
 Bellaque per plateas, perque sonare vias:  
 Barbariæ tetrum versans sub pectore testem,  
 Verrere maturâ cogitat arua fugâ.  
 Sed generosa manus telisque sparisque toparcham  
 Cingit, & optatæ nulla fit ansa fugæ:  
 Iamque sibi summas dum credit adesse Calendas,  
 Cum turbâ captas dat comitante manus.  
 Præses, & obtenti farrago domestica Castrî,  
 Præsidium, proles, Arx, penus, Vxor, opes,  
 Magnanimæ, dum strenâ volat, sunt præda juuentæ,  
 Vix alibi tantum strenâ habitura lucrum.  
 Omnia salua tamen, Vernarum orchestra, Dynastes,  
 Vxor, & ingentes, quas cumulârat, opes.  
 Continuò extremas Patriæ ducuntur ad oras.



Tesqua in perpetuos non repetenda dies,  
 Nullæ isthic furia: vultum subtraxit Enyo,  
 Frenduit iratis nulla Medusa flagris:  
 Hoc solo intonuit Rhamnusia fulmine; Capti  
 Et patriâ hac celerem ferte repente pedem.  
 Cedere, nec Græcas regredi vos ante Kalendas,  
*Vndervaldiaci* vox jubet una fori.  
 Sat cholerae bibimus. Pro libertatis amore,  
 Pressisti indignis quam *Peregrine* modis:  
 Ire peregrinas hodie mandaris ad oras,  
 Adrasteæ alijs ne cruciêre malis,  
 Hoc Plebiscitum est. Simul ac juraueris istam,  
 Ecce tibi perstant omnia salua, fidem.  
 Rerum insperatâ turbatus imagine Præses.  
 Verè inter Saxum, jam situs, atque sacrum,  
 Exanimisque ferè vulgi formidine, sensit  
 Horrore arrectas diriguisse comas.  
 Mox lapidem jurare Iouem, cælumque, Erebumque,  
 Ac perscrutantes intima corda Deos;  
 Seque gregemque suum donec sibi vita superstes,  
 In sic proscriptas nolle redire plagas:  
 Emanurum isthinc centenos quemlibet annos,  
 Et sic compositis, Satrapa, rebus, abit, e.  
 Consimilem passa est arx *Roxenbergæ* ruinam,  
 Partâ à vicenis deditioe viris.  
 Processum stupeas; Ancillam hîc fortè morantem  
*Vndervaldiacus* fouit amore procus.  
 Sæpe hunc demisso, per apertas, fune, fenestras,  
 Ad Fescenninos traxit amica jocos:  
 Traxit Nisa suum supera ad conclavia Mopsun,  
 Lunâ cornigeram circumagente facem.  
 Præcedente igitur memoratas nocte Kalendas,  
 Traxit amatorem rursus Amata suum.  
 Hic aliud simulans, Nisamque quiescere mandans,  
 Fune expectantes clanculum & ipse viros  
 Excipit, ac socijs ad summâ palatia tractis,  
 Occupat ecce omnem, nullo inhibente, domum:  
 Atque, agedum unâ omnes fugite ocyus, inquit, ab  
 Fulmina ne feriant vos grauiora, loco, (isto,  
Con-

Contremuere simul, subitoque repente stupore  
 Territi, ab extructis profiliere focis:  
 Et fragor, & strepitus, clamorq; & ubique tumultus,  
 Ferre citò trepidos iussit ab Arce pedes.  
 Sic sine cæde actum, sine flammâ ac sanguine, bellum,  
 Quod dare non potuit flamma, vel arma, dedit f.  
 Patria tam faustas Iani sortita Kalendas,  
 Nunc iterum excusso floret, ouatque iugo:  
 Floret, & è trinâ pulsus regione Tyrannis,  
 Seruitio immunes fertque, feretque dies.  
 Hæc rerum facies; Hæc libertatis in istam  
 Retractæ terram, sic stabilita basis.  
 Cæsareâ quiscunque modo sit rumor in aulâ,  
 Non aliam debet rumor habere fidem.  
 Quod tibi magne Comes; qui regiæ amicus es aulæ,  
 Cæsare virtutes suspiciente tuas,  
 (Annuâ Bassarides ne credas Orgia Bacchas  
 Forsitan in nostris instituisse plagis)  
 Paucis contextâ volui proponere chartâ  
 Panicus obrepat ne Tibi fortè metus.  
 Perpetuare adeò nequeunt violenta; redundat  
 Semper in auctores visque, nefasque luos.  
 Admordet vel capra reum; lassusque suëvit  
 Figere mole, suum, bos, grauiore pedem,  
 Si sua formicæ, si Serpho bilis & ira est,  
 Extendit splenem si quoque musca suum:  
 Helueticâ motam miraris in indole bilem?  
 Splenemque, ac lassos incaluisse sinus?  
 In tam belligerâ, magis admirare, iuuentâ,  
 Parcere victrices sic potuisse manus.

A. Nobilis à VVolfenschieß, à Conrado Baumgartnero.  
 B. Eques Gæstlerus, ab aliquibus Gristler dictus. C. ZwingVri  
 vnder die Stâgen. D. Anno 1308. E. F. Simler, l. 1.  
 Guillim. l. 2, c. 15. &c.

*Finis Libri primi.*

E 4

HE-